

55. srečanje mladih raziskovalcev Slovenije 2021

**SOCIOLOŠKI VIDIKI NAČINOV ŽIVLJENJA V
MESTIH IN NA PODEŽELJU OB KONSTRUKCIJI
URBANEGA IN RURALNEGA**

filozofija ali sociologija

Raziskovalna naloga

III. gimnazija Maribor

Gospodsvetska cesta 4

2000 Maribor

Avtorja: Žiga Kozel, Nuša Wolf

Mentorica: Mojca Fajt

Maribor, maj 2021

KAZALO VSEBIN

1. UVOD	7
1.1 CILJ NALOGE	7
1.2 HIPOTEZE IN PREDVIDENA SPOZNAVANJA	8
1.3 POTEK RAZISKOVANJA	9
2. TEORETIČNI DEL	10
2.1 ČLOVEK, OKOLJE IN BIVALIŠČE	10
2.2 RAZMEJITEV MED URBANIM IN RURALNIM	10
2.2.1 Urbane skupnosti	15
2.2.2 Ruralne skupnosti	17
2.3 VPLIV DOSTOPNOSTI IN KOMUNIKACIJSKO – INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE	20
2.4 ZASEBNO IN JAVNO	20
2.5 SUBURBANIZACIJA IN URBANIZACIJA	20
3. EMPIRIČNI DEL	22
3.1 METODOLOGIJA PRAKTIČNEGA DELA	22
3.2 REZULTATI IN ANALIZA ANKET	23
3.2.1 Udeleženci in tip vprašanj:	23
3.2.2 Postopek	23
3.3 REZULTATI IN ANALIZA INTERVJUJEV	43
3.3.1 Intervju s Simono Klaus, etnologinjo in kulturno antropologinjo, doktorico znanosti	43
3.3.2 Intervju z Danielom Lasbaherjem, duhovnikom župnije Tezno	45
3.3.3 Intervju z Ivanom Potrebuješem, duhovnikom manjše župnije Janeza Krstnika Kovor	47
3.3.4 Intervju s Slavico Jaušovec, članico društva podeželskih žena Gornja Radgona	49
3.3.5 Intervju z mladostnikom iz mesta, Anejem Virtnikom	51
3.3.6 Intervju z mladostnico iz podeželja, Živo Potisk	52
3.3.7 Intervju s predstavnico odrasle generacije iz mesta, Mojco Topler	54
3.3.8 Intervju s predstavnikom odrasle generacije iz podeželja, Aleksandrom Kozel	56
3.3.9 Analiza intervjujev	58
4. ZAKLJUČEK	58
5. LITERATURA	63
5.1 KNJIŽNI VIRI	63
5.2 SPLETNI VIRI	65
6. PRILOGE	68

KAZALO SLIK

Slika 1:Tabela, ki prikazuje spremembe števila prebivalcev po naselbinskih tipih med letoma 1961 in 2000.....	12
Slika 2:Členitev Slovenskega ozemlja na mesta, predmestja in podeželja.....	13

KAZALO DIAGRAMOV

Diagram 1: Starost anketirancev	23
Diagram 2:Spol anketirancev	24
Diagram 3:Stopnja izobrazbe anketirancev	25
Diagram 4:Tip naselja anketirancev	25
Diagram 5:Primerjava števila sorojencev v mestu in podeželju.....	26
Diagram 6:Primerjava opravljanja hišnih opravil glede na tip naselja	27
Diagram 7:Primerjava opravljanja hišnih opravil glede na spol.....	27
Diagram 8:Primerjava hišnih opravil glede na spol in tip naselja.....	28
Diagram 9:Obiskovanje cerkvenih obredov glede na tip naselja	29
Diagram 10:Preživljanje prostega časa glede na tip naselja	30
Diagram 11:Prizadevanje ljudi za ohranjanje običajev in kulturne tradicije.....	31
Diagram 12:Udeleževanje volitev glede na tip naselja.....	32
Diagram 13:Politična usmerjenost prebivalcev mesta in podeželja	32
Diagram 14:Mnenje o konfliktu med mestom in podeželjem glede na tip naselja.....	33
Diagram 15:Uporaba socialnih omrežji glede na tip naselja.....	34
Diagram 16:Način pogovora mladih (do 19 let) s prijateljem.....	35
Diagram 17:Način pogovora mladih (do 19 let) z družino.....	35
Diagram 18:Način pogovora mladih (do 19 let) s sošolcem/sodelavcem.....	36
Diagram 19:Varnost v mestu in podeželja.....	41
Diagram 20:Razlogi za ogroženost glede na tip naselja	41
Diagram 21:Vpliv okolja na strah pred kriminalom.....	42

KAZALO TABEL

Tabela 1:Prizadevanje anketirancev starih do 19 let za posamezne vrednote.....	37
Tabela 2:Prizadevanje anketirancev starih od 20 do 39 let za posamezne vrednote.....	38
Tabela 3:Prizadevanje anketirancev starih od 40 do 59 let za posamezne vrednote.....	39
Tabela 4:Prizadevanje anketirancev starih 60 let ali več za posamezne vrednote.....	40

POVZETEK

V teoretičnem delu bova opredelila mesto in podeželje ter iskala razmejitve med njima. Zanima naju, kako ljudje zaznavajo prostor, v katerem se prepletajo elementi mesta in podeželja, urbanega in ruralnega. Ugotavljava, da prebivalstvo živi v podeželskih, mestnih in predmestnih skupnostih. Pri tem predmestne skupnosti večinoma prevzemajo značilnosti mestnih skupnosti. Raziščeva, kako k temu pripomore dostopnost prevoznih sredstev in komunikacijsko-informacijske tehnologije.

Izhajava iz predpostavke, da je kljub vse večjemu prepletanju, zmanjševanju razlik in brisanju meja med mestom in podeželjem, še vedno mogoče prepoznati dva življenjska vzorca.

V empiričnem delu pa bova na podlagi pridobljenih podatkov analizirala kakšno vlogo ima prostor na vrednotno usmerjenost, vernost, prenos običajev in negovanje kulturne tradicije, socializacijo otrok, rodnostno vedenje, volilno vedenje, poklicno sestavo, spolne vloge ter življenjski stil.

ABSTRACT

Within the theoretical part of the assignment, we will try to distinguish the countryside from the urban centre while searching for their delimitation. We're interested in how people perceive the area in which elements of the urban centre and countryside intersect. In our research we have found out that people live in rural, urban and suburban communities. The urban and the suburban communities actually show a lot of similarities. We'll be exploring how access to transportation and the telecommunication network affects elements in both urban and suburban communities.

We stem out on the assumption, that we can still recognize two different life patterns. Even when the differences in these life patterns are decreasing and the border between them is disappearing.

Within the empirical part of the assignment, we will analyse the data we have collected in asking ourselves how much does the area in which we live affect our value orientation, faith, the transfer of cultural traditions, socialization of children, fertility, election, employment status, the roles of man and woman in a family and lifestyle.

ZAHVALA

Za pomoč se zahvaljujema vsem, ki so nama pomagali pri pripravi raziskovalne naloge. Še posebej se zahvaljujema najini mentorici, profesorici Mojci Fajt, za vso njeno pomoč, strokovno svetovanje in spodbujanju pri nastajanju raziskovalne naloge.

Zahvaljujema pa se tudi vsem intervjuvancem in anketirancem, ki so pripomogli k temu, da sva prišla do pomembnih izsledkov, možnihboljšav ter predlogov družbenih sprememb.

1. UVOD

Skozi zgodovino je bila meja med urbanim in ruralnim življenjem zelo vidna in očitna. Zelo dolgo je na podeželju prevladovalo kmetijstvo in kmečko prebivalstvo. Mesto in podeželje nikoli nista bila tesno povezana. Zaradi tega je bil razvoj v mestu veliko hitrejši kot na podeželju. Tako je bilo vse do druge svetovne vojne. Po drugi svetovni vojni pa se je zelo razvila industrija, zaradi katere se je povečala potreba po delovni sili. Slednje je pripeljalo do delovnih migracij s podeželja v mesto. S tem se je začelo družbeno in prostorsko povezovanje urbanega in ruralnega. Nevenka Černigoj Sadar (1994 v Nagode idr. 2006, str. 816) ugotavlja: »Delež ekonomsko aktivne populacije, ki je bila zaposlena v kmetijskem sektorju, je upadel na račun zaposlitev v drugih ekonomskih sektorjih. Delež kmečke populacije je z 80 % ob koncu druge svetovne vojne padel na 25 % v osemdesetih letih. Konec 70., 80. in 90. let dvajsetega stoletja je več procesov povzročilo dramatične spremembe kmetijstva in kmečke družine.«

1.1 CILJ NALOGE

V najini raziskovalni nalogi želiva odgovoriti na vprašanja, kako razvidna je ta meja med urbanim in ruralnim danes in kako se urbane in ruralne skupnosti razlikujejo. Ne gre namreč zgolj za geografsko opredelitev, temveč se v razdelitvi, kaj je ruralno in kaj urbano, skriva precej več – gre namreč za način življenja.

Zato bova pozornost usmerila v opredelitev urbanega in ruralnega okolja. Preverila bova ali sploh lahko govorimo le o dveh polih? Ali na drugi strani mogoče obstajajo vmesni prostori, t. i. suburbani prostori? Želiva izvedeti, kako se prepletajo elementi mesta in podeželja.

Pri tem se bova osredotočila na prepoznavanje dveh življenjskih vzorcev. Zanima naju, kako k temu pripomorejo dostopnost do prevoznih in komunikacijskih sredstev, pogoji za bivanje, dostop do zdravstvenih storitev.

»V mestih sicer res prihaja do velikega števila socialnih stikov, ki pa so kratki in površni, za razliko od pristnih odnosov, značilnih za prebivalce vasi in manjših mest« (Wirth, 1938). (<https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/217913>, ogledano 17. 10. 2020). Proučiva tudi vpliv socialnih omrežij.

Pri raziskovanju razlik med načinom življenja ljudi na podeželju in v urbanem okolju upoštevava dohodke, stopnjo formalne izobrazbe, rodnostno vedenje, spolne vloge in negovanje tradicije.

Na kratko raziščeva tudi volilno vedenje respondentov. »Po opažanjih nekaterih politologov se je v Sloveniji sredi prvega desetletja 21. stoletja pojavila nova raven političnega boja, ki poteka na osi urbano-ruralno« (Tiran, 2015). (http://dk.fdv.uni-lj.si/db/pdfs/TiP2015_1-2_Tiran.pdf, ogledano 17. 10. 2020). Poskušala bova odgovoriti na vprašanje, ali se domnevni razcep med urbanim in ruralnim odraža tudi v današnjem političnem zemljevidu Slovenije.

Med ljudmi prevladuje miselnost, da je kriminalitete več v okolju, kjer je naseljenih več ljudi in kjer je frekvenca ljudi velika. Nama pa se poraja vprašanje, ali je tako tudi s strahom pred kriminaliteto? To bova ugotavljala pri svojem raziskovalnem delu.

Teoretični del bova dopolnila s podatki Statističnega urada Republike Slovenije in Urada Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj.

Teoretični del zaključiva s širjenjem mestnega načina življenja na podeželje v procesu suburbanizacije.

Namen naloge ni predstaviti razlik samo v teoriji, ampak se pozanimati tudi v praksi z različnimi vprašalniki. V empiričnem delu poskušava odgovoriti na raziskovalna vprašanja. V analizo raziskovalne naloge vključiva tudi razlikovanje vrednotne orientacije glede na okolje, kjer posameznik prebiva. Predstaviva metodologijo zbranih podatkov ter poskušava analitično prikazati rezultate, hkrati pa podava tudi odgovore na raziskovalna vprašanja.

1.2 HIPOTEZE IN PREDVIDENA SPOZNANJA

Pred začetkom raziskovanja sva si zastavila nekaj hipotez:

1. Mladi iz ruralnih področij več časa posvetijo neposredni, osebni komunikaciji in na splošno osebnim stikom kot mladi z urbanih področij (Hopkins, 2010).
2. Ponotranjenje različnih družbenih norm in vrednot v procesu socializacije vpliva na oblikovanje identitete, ki je drugačna pri mladih na ruralnih območjih kot pri mladih iz urbanih predelov.

3. Strah pred kriminaliteto je v urbanem okolju višji kot na podeželju.
4. Obstoje političnega razcepa med urbanim in ruralnim: politična usmerjenost urbane populacije je bolj liberalna, ruralni populaciji pa je bližje konzervativna politika z verskimi vrednotami.
5. Prizadevanje za prenos običajev in negovanje kulturne tradicije je večje v ruralnem okolju.
6. Ljudje, ki živijo v mestu, se manj držijo tradicionalnih opredelitev spolnih vlog kot ljudje iz podeželja.
7. Ker je mejo med podeželjem in mestom vse težje določiti, ni opaziti prepoznavnih razlik v izobraženosti ruralne in urbane populacije.
8. Za ruralno okolje je značilna višja rodnost kot za urbano.

1.3 POTEK RAZISKOVANJA

Ko sva izbrala problem, ki ga želiva raziskati, sva opredelila glavne pojme. Nato sva poiskala literaturo in jo pregledala, saj naju je zanimalo, kako so se tega problema lotili drugi raziskovalci.

V drugem delu naloge sva uporabila metodo spraševanja. Sestavila sva spletni anketni vprašalnik pretežno zaprtega tipa. Ta je respondentom v glavnem že ponujal odgovore. Vzorec je zajemal 274 naključno izbranih ljudi. Pridobljene podatke sva skrbno obdelala in jih, glede na kraj bivanja, vstavila v grafe in razpredelnice. Analizirala sva rezultate in jih interpretirala tudi v navezavi s teorijo. V zaključku sva potrdila ali ovrgla zastavljene hipoteze, povzela ugotovitve ter oblikovala sporočilo naloge, ki ga želiva prenesti v širši prostor.

2. TEORETIČNI DEL

2.1 ČLOVEK, OKOLJE IN BIVALIŠČE

Ali ljudje oblikujejo okolje s svojim načinom življenja, ali okolje oblikuje način življenja ljudi? Naša socialna mreža se oblikuje skozi celo življenje, od otroštva do starosti. Naše socialno omrežje je poglavitnega pomena za kakovost življenja.

Nekoč je veljalo, da se ljudje na podeželju v marsičem razlikujejo od ljudi v mestu (Berg v Uršič in Hočevar, 2007, str. 9). Dandanes pa je mejo med podeželjem in mestom vse težje določiti. Po zadnjih ugotovitvah ni več okolje tisto, ki nas v celoti determinira, pravi pokazatelj je način življenja (Hočevar, Uršič, 2007, str. 9).

Že od malih nog opazujemo ljudi okoli sebe, tiste ki živijo v enakem okolju, ter se od njih učimo in jih posnemamo. Ko odrastemo, so te navade že zakoreninjene in se zelo težko spremenijo. Takrat nas začne posnemati mlajša generacija, ki se od nas uči in zgleduje (Ferlež, 2001, str. 9 - 13).

2.2 RAZMEJITEV MED URBANIM IN RURALNIM

»V fevdalizmu sta bila mesto in podeželje pravno ostro ločena, zato je bila njuna razmejitev preprosta. S širjenjem industrializacije in urbanizacije so zunanje meje mest pričele izginjati in sčasoma se je marsikje izoblikoval tako imenovani ruralno – urbani kontinuum, zato za razmejitev med mesti in podeželjem ni na voljo nobenega preprostega kriterija; po navadi se uporablja skupek kazalnikov« (Kladnik, Ravbar, 2003, str. 11). Po Bergu in drugih (v Hočevar, Uršič, 2007, str. 9) se je nekoč mesto bistveno bolj prepletalo s podeželjem. Po tej delitvi se je še vedno govorilo o mestnem in podeželskem prebivalstvu, a dandanes je ta povezanost dosegla takšno raven, da je marsikdaj težko določiti, kaj je ruralno in kaj urbano. Ne gre namreč zgolj za geografsko opredelitev, marveč se v razdelitvi, kaj je ruralno in kaj urbano, skriva precej več – gre namreč za način življenja. Na eni strani ljudje, ki živijo na podeželju, izkoriščajo oziroma živijo urbani stil in na drugi strani ljudje v mestih, ki možnosti, ki

jih le-ta ponuja, ne izkoristijo v takšni meri, kot bi jih lahko (Hočevar, Uršič, 2007, str. 9).

To še ne pomeni, da meja med urbanim in ruralnim ne obstaja. Ampak pomeni, da ta meja ni očitna in jo danes težko opazimo, saj počasi izginja. Na tem mestu se lahko vprašamo, kaj pravzaprav opredeljuje urbano in ruralno okolje. Ali sploh lahko govorimo le o dveh polih? Ali na drugi strani mogoče obstajajo vmesni prostori, t. i. suburbani prostori?

Mesto je s tehnološkim napredkom in z razvojem komunikacijske tehnologije postalo dominanten element naše civilizacije. Mesto na svoj način prevladuje nad podeželjem, kar je posledica finančnih, trgovskih in administrativnih aktivnosti v mestu. Na drugi strani je podeželje nekoč veljalo kot negacija urbanega, kot območje, ki je odmaknjeno od mest in industrijskih predelov in se uporablja za kmetijstvo, ki je bilo vse do druge svetovne vojne tudi glavna dejavnost ljudi, živečih na podeželju (Hočevar, Uršič, 2007, str.13).

Vseeno pa obstajajo določeni dejavniki po katerih lahko to mejo prepoznamo. Nekateri izmed dejavnikov, ki ju ločuje, so število prebivalcev, industrijske cone, število zgradb v razmerju s številom travnikov in njiv itd (Kladnik, Ravbar, 2003, str. 11).

V Sloveniji lahko naštejemo približno 73 mest, ki so z redkimi izjemami (Ljubljana, Maribor) pretežno majhna. »Manj kot dva milijona ljudi živi v 6000 naseljih, le dve mesti pa imata več kot 100.000 prebivalcev.« (Novak, 1991, str. 144). Razlike se kažejo tudi v obrti in poklicih. »Gospodarstvo ruralnih okolij po navadi temelji na kmetijstvu, sečnji in drugih podeželskih aktivnostih.« (Gujtman, 2020, str. 14). V urbanem okolju pa prevladujejo druge storitve, kot so trgovina in najrazličnejše vrste ekonomskih dejavnosti. Ker nista podeželje in mesto nikoli bila tesno povezana, je bil razvoj v mestu vedno veliko hitrejši. To lahko danes opazimo tudi v izgledu urbanega in ruralnega. Mesto lahko prepoznamo po zelo visokih stolpnica, podeželje pa po velikem številu in obsegu travnikov in obdelovalnih površin (Kladnik, Ravbar, 2003, str. 11).

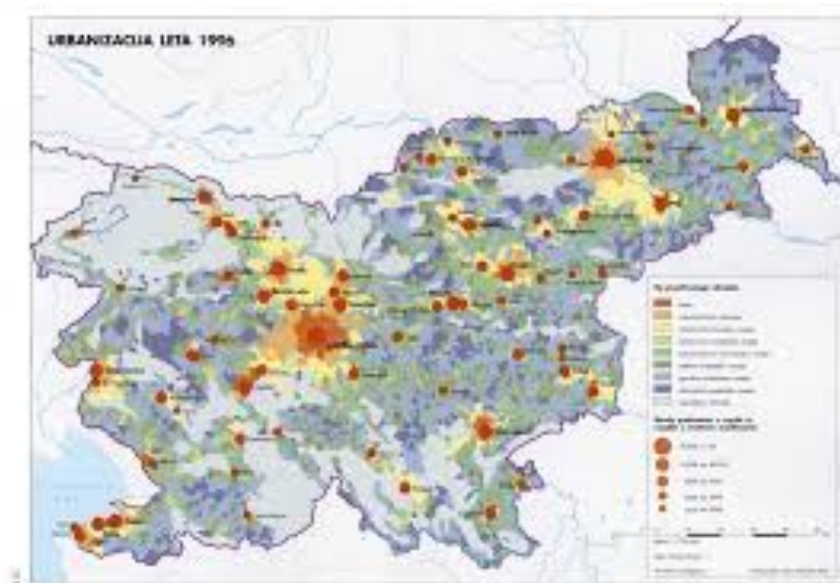
	mestna naselja	ožja suburbanizirana obmestja	širša močno urbanizirana obmestja	»izolirana«, vendar močno urbanizirana in/ali industrializirana naselja	preostala, v glavnem podeželska naselja	skupaj
Dolenjska	201	147	149	182	87	121
Gorenjska	148	173	142	136	101	140
Goriška	225	175	112	123	75	108
Koroška	179		128	133	81	118
Osrednja Slovenija	161	183	149	162	103	150
Notranjska	162		94	137	75	97
Obala	163	228	136	156	73	137
Podravje	135	136	108	136	87	114
Prekmurje	207	237	125	126	82	100
Posavje	168		108	129	81	101
Savinjska	194	111	135	154	93	127
Zasavje	107		89	184	96	103
Slovenija	158	164	126	143	87	124

Slika 1: Tabela, ki prikazuje spremembe števila prebivalcev po naselbinskih tipih med letoma 1961 in 2000.

(vir: Kladnik, Drago in Marjan Ravbar (2003): Členitev slovenskega podeželja. Ljubljana: Založba ZRC SAZU. Str. 29, preglednica 5)

V Sloveniji je, zaradi razlik v industrializaciji, v mestih prišlo do počasnejšega oz. manj intenzivnega naraščanja prebivalstva. Kljub velikim spremembam, ki jih je prinesla industrializacija, nikoli ni prišlo do oblikovanja velikih industrijskih proizvodnih obratov, ki bi še bolj vzpostavili razlike med mestom in podeželjem (Hočevar, Uršič, 2007, str. 14).

Tako je zaradi samega dopolnjevanja mesta in podeželja v življenju in razvoju, ki se najbolj kaže ravno v načrtovanju in izvajanju regionalnega razvoja, njun razvoj potrebno obravnavati vzporedno. Vodusek A. (2004). Slovensko podeželje na poti v EU. Dostopno na: <http://www.lg33k.com/Predogled/2731>. ogledano 23. 11. 2020)

Slika 2: Členitev Slovenskega ozemlja na mesta, predmestja in podeželja.

(vir: [https:// Wirth](https://wirth)

www.google.com/search?q=členitev+slovenskega+podeželja+pdf&sxsrf=ALeKk00xvh5GGQp4AdHR5ENyGqKakjllCQ:1604855388289&source=Inms&tbm=isch&sa=X&ved=2ahUKEwiXtdaauPPsAhXj4uAKHcD8COYQ_AUoAXoECAYQAw&biw=1920&bih=969#imgrc=q9h7uQnxkDIIqM, sneto 8.11. 2020 ob 18.25).

Ljudje, ki živijo v ruralnem okolju, se v marsičem ločijo od ljudi, ki živijo v urbanem okolju. Za starejšo generacijo, ki živi v ruralnem okolju, je med drugim značilno, da so revnejši in imajo slabše zdravstveno stanje kot njihovi vrstniki, ki ne živijo v ruralnem okolju (Nagode in drugi, 2006, str. 816). Za prve so slabši tudi pogoji za bivanje, manj možnosti imajo tako za javni kot osebni prevoz ter imajo omejen dostop do profesionalnih zdravstvenih storitev in programov (Coward in Lee v Nagode in drugi, 2006, str, 816). Manjši so tudi dohodki, ki jih imajo starejši ljudje v ruralnem okolju, prav tako je nižja formalna izobrazba.

Po podatkih statističnega urada večina svetovne populacije starejših živi v mestnih območjih (51 %). Pričakovati je, da bo ta odstotek do leta 2025 narastel na 62 %, čeprav se napovedi za posamezno regijo razlikujejo glede na njihovo večjo ali manjšo razvitost. V razvitih državah pričakujejo, da bo odstotek starejših v mestu 74%, v manj razvitih (te so večinoma kmetijsko usmerjene) pa naj bi v mestih živele 37% vseh starejših (Vertot, 2008, str. 12).

Ugotavlja, da temu sledijo tudi demografski trendi v Sloveniji. Regionalne demografske projekcije do leta 2050 predvidevajo povečanje števila prebivalcev v treh regijah: v osrednjeslovenski, obalno-kraški in gorenjski. To pomeni nadaljnjo koncentracijo prebivalcev v urbaniziranem delu države, torej mestih, in praznjenje na podeželju. Za podeželje to pomeni zmanjšanje števila delovno sposobnih ljudi, kar predstavlja manjše možnosti za gospodarski razvoj ali ohranjanje blaginje. (https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/Demograf_ske_spremembe_UMAR.pdf, ogledano 18.12. 2020)

Posledice tega za našo državo predstavljajo povečanje javnih izdatkov za financiranje sistemov socialne zaščite. Napovedi kažejo se, da bo leta 2060 višina teh sredstev dosegla četrtno bruto domačega proizvoda (BDP) Slovenije. (https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/Demograf_ske_spremembe_UMAR.pdf, ogledano 18.12. 2020)

Po podatkih SURS (2019) odseljevanje Slovencev v tujino narašča predvsem med mladimi. Selitveno gibanje v Sloveniji kaže, da se na 1000 prebivalcev odseli 7,2 prebivalca. (<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8929>, ogledano 18.12. 2020)

Tudi izobrazbena struktura kaže na preseljevanje izobraženih mladih s podeželja v urbana središča znotraj lastne države (notranje selitve), nadaljuje pa se s preseljevanjem mladih v druge države. Slovenskih državljanov se je izselilo največ v Avstrijo. (<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8929>, ogledano 18.12. 2020)

Iz statističnih podatkov je razvidno, da se mladi odločajo za odhod v tujino med 25 in 34 letom, z dokončano srednješolsko ali visokošolsko oziroma višješolsko izobrazbo. Mladi torej odhajajo zaradi boljše izobrazbe in boljših zaposlitvenih možnosti. (<http://sgv.splet.arnes.si/files/2018/06/IZSELJEVANJE-mladih-Slovencev-Polona-Ušaj.pdf>, ogledano 18.12. 2020)

Globalno gledano se beg možganov pogosto začne s preseljevanjem izobraženih mladih iz podeželja v urbana središča znotraj lastne dežave, nadaljuje pa se s preseljevanjem mladih v neko drugo državo, velikokrat zaradi izobrazbe in boljših zaposlitvenih možnosti. (<https://www.sociologyguide.com/migration/education-and-migration.php>, ogledano 18.12. 2020)

Ugotavlja, da v ruralnih območjih Slovenije živi predvsem starejše prebivalstvo, in da iz tega izvira tudi neenakost, ki je povezana z okoljem bivanja in z družbenimi in gospodarskimi dejavniki.

Spremembe v starostni strukturi delovno aktivnega prebivalstva kažejo tudi na korelacijo z razvojem podeželja (Feyrer, 2007, str. 100).

Potrebne so spremembe v razmišljanju ne le na lokalni ravni, ampak tudi nacionalni (sistemski ravni). O tem govori dejstvo, da je ocena, v kolikšni meri je politika usmerjena v podporo in karierno orientacijo mladih talentiranih ljudi, ki bi bili sposobni ustvarjati visokokakovostne produkte, v zadnjih desetih letih strmo padala. (<http://sgv.splet.arnes.si/files/2018/06/IZSELJEVANJE-mladih-Slovencev-Polona-Ušaj.pdf>, ogledano 18.12. 2020)

2.2.1 Urbane skupnosti

»Urbano območje je območje mesta ali mestnega naselja, katerega obdaja urbanizirana okolica.« (<https://ipop.si/urejanje-prostora/izrazje/urbano-obmocje/>, ogledano 17.12. 2020)

»Mesta so kompleksni, dinamični in pogosto nestabilni družbenoprostorski sistemi. "Prostorski odnosi" so fizični in simbolni temelj družbenih odnosov.« (Hočevar, Uršič, 2007, str. 17). Mnogi mesto, pred prostorom stalnega bivanja, določijo kot kraj, kjer se zbirajo ljudje. Drugi temu nasprotujejo in pravijo, da mesto zatira medčloveške odnose. »Okolja velikih mest nastalih z industrializacijo, zatirajo pristne medčloveške odnose, ki so značilni za manjše skupnosti.« (Ferlež, 2001, str. 14). »V mestih sicer res prihaja do velikega števila socialnih stikov, ki pa so kratki in površni, za razliko od pristnih odnosov, značilnih za prebivalce vasi in manjših mest.« (Wirth, 1938, str. 1 – 24). Zaradi takšnih odnosov ljudje postanejo bolj zaprti v sebe in manj emocionalni, kar lahko tudi vpliva na kvaliteto življenja. Nekateri to čutijo kot breme, drugi pa kot užitek (Ferlež, 2001, str. 14 - 16).

Velik privilegij mesta je večje število delovnih mest, torej večja možnost zaposlitve. Zadnje čase se vse več mladih seli v mesta prav zaradi služb in tako rekoč "boljših možnosti" za življenje. V mestih je tudi lahko večja anonimnost (posamezniki se lahko počutijo bolj svobodne in neodvisne pred nadzorom okolja), pestrost življenja

zaradi različnih etničnih, religijskih in kulturnih posebnosti družbenih skupin (Ferlež, 2001, str. 22).

Slabosti mesta se kažejo v onesnaževanju okolja, povečani revščini in kriminalu. »Kakovost življenja trpi zaradi visoke stopnje kriminalitete. Povečana revščina v mestnih območjih lahko zmanjšuje kakovost življenja prebivalcev in razširi možnost viktimizacije.« (https://www.researchgate.net/publication/314353341_Urban_Crime, ogledano 17. 12. 2020)

2.2.1.1 Prednosti življenja v mestu

1.) Javni prevoz: če se v mestih uporablja javni prevoz bolj kot osebni prevoz, to povzroča manjše onesnaževanje zraka. (<https://sl.warbletoncouncil.org/ventajas-desventajas-vivir-ciudad-9888>, ogledano 22. 01. 2021)

2.) Dostop do storitev: tesna infrastruktura omogoča meščanom hiter dostop do storitev, kot so izobraževalne, zdravstvene in kulturne ustanove. (<https://sl.warbletoncouncil.org/ventajas-desventajas-vivir-ciudad-9888>, ogledano 22. 01. 2021)

3.) Več delovnih mest: v mestu je več ustanov kot na podeželju, zato tukaj obstaja večje število delovnih mest. (<https://c21.si/blog/podrobnosti/Je-bolje-ziveti-v-mestu-ali-na-podezelju.html>, ogledano 22. 01. 2021)

4.) Večja prisotnost zasebnosti oz. večja anonimnost: ljudje v mestu uživajo mnogo večjo stopnjo zasebnosti, kot na podeželju, saj je koncentracija ljudi v mestu toliko večja. (<https://dk.um.si/Dokument.php?id=22843>, ogledano 22. 01. 2021)

5.) Več svobode: posamezniki v mestih niso pod nenehnim pritiskom ožjega družbenega okolja kot so na podeželju. (https://dijaski.net/gradivo/soc_ese_analizna_prednosti_in_pomanjkljivosti_zivljenja_v_sodobnih_velemestih_01, ogledano 22. 01. 2021)

2.2.1.2 Slabosti življenja v mestu

1.) Problem mestne delikvence in kriminala: upoštevajoč dejstvo, da z velikostjo mest in z njimi povezanimi stalnimi gospodarskimi problemi, narašča tudi prestopništvo in

sama stopnja kriminalitete, so raziskovalci vzeli precej resno in temu posvetili največ pozornosti ravno takšnim naseljem (Meško, 1999, str. 99). Razne raziskave kažejo, da so v preteklosti glede stopnje strahu pred kriminaliteto v urbanem okolju in na podeželju obstajale precej velike razlike – višja stopnja strahu pred kriminaliteto v mestih in večjih naseljih in precej nižja na podeželju (Pain, 2000, str. 366).

2.) Medčloveški odnosi: medčloveški odnosi v urbanem okolju so bolj odtujeni. Vzroka za odtujenost sta zapiranje v ožje družinske skupnosti in nezaupanje do ljudi. Občutek ogroženosti je večji, pripravljenost na pomoč in solidarnost pa manjša. Lahko rečemo, da so odnosi bolj instrumentalni, torej bolj interesno pogojeni. (<https://c21.si/blog/podrobnosti/Je-bolje-ziveti-v-mestu-ali-na-podezelju.html>, ogledano 22. 01. 2021)

3.) Stroški življenja: v mestu so tako kot nepremičnine, dražje tudi osnovne potrebščine in hrana. (<https://c21.si/blog/podrobnosti/Je-bolje-ziveti-v-mestu-ali-na-podezelju.html>, ogledano 22. 01. 2021)

4.) Hrup in onesnaženost zraka: zaradi zelo visokega števila prebivalcev in pogostega prometa, je v mestu bolj glasno in bolj onesnaženo kot na podeželju. (<https://promess.ru/sl/zhizn-v-derevne---plyusy-i-minusy-plyusy-i-minusy-zhizni-v-derevne.html>, ogledano 22. 01. 2021)

5.) Prostorski problemi: zaradi vse večje naseljenosti mesta, postaja le to prenatrpano. (<https://promess.ru/sl/zhizn-v-derevne---plyusy-i-minusy-plyusy-i-minusy-zhizni-v-derevne.html>, ogledano 22. 01. 2021)

2.2.2 Ruralne skupnosti

»Podeželje je v bistvu dokaj nejasen pojem, ki označuje območja zunaj mest, katerih značilne poteze so manjša gostota poselitve, prevlada kmetijske in gospodarske dejavnosti v pokrajinski podobi (čeprav to še ne pomeni prevlade kmečkega prebivalstva in prevladujoče vloge kmetijstva in gozdarstva v bruto domačem proizvodu določenega območja), navezanost precejšnjega dela nekmetijskih dejavnosti na kmetijsko pridelavo in kmečko prebivalstvo, počasnejša prebivalstvena rast in/ali zaradi poudarjenega izseljevanja celo upadanje števila prebivalcev, preprostejša socialna slojevitost, tesnejše zveze med ljudmi, večja tradicionalnost in

praviloma manjša naselja z nižjimi stopnjami centralnosti.« (Kladnik, Ravbar, 2003, str. 11)

S strani sociologov, demografov, urbanistov in geografov obstaja mnogo kriterijev, ki razločujejo podeželske in mestne skupnosti (Mlinar, 1971):

- strnjenost naselja (gostota naseljenosti teritorija);
- velikost naseljan ozirajoč se na število prebivalcev, ki v naselju prebivajo;
- razmerje zaposlenih v kmetijski dejavnosti nasproti tistim, ki so zaposleni v drugih zaposlitvenih pasnogah,
- posebni pravno določeni statusi kraja;
- razvitost centralnih funkcij, ki niso pomembne le za krajevne potrebe.

Z začetkom industrializacije se je vse več ljudi začelo seliti v mesta. S tem so se mesta zelo hitro širila in prišlo je do urbanizacije. Ker ni bilo v mestu dovolj prostora, so se ta začela širiti proti predmestjem, ki so postajala vedno bolj podobna mestom (Hočevar, Uršič, 2007, str. 13 – 14).

Danes se v mesto seli vedno več mladih ljudi, ki iščejo "svetlejšo" prihodnost. Posledica tega je, da na podeželju ostaja starejša generacija (Hočevar, Uršič, 2007, str. 13 – 14). Generacija je družbena skupnost podobne starosti, ki živi v podobni družbeni in zgodovinski situaciji, na podoben način doživlja čas, v katerem živi, pridobiva podobne izkušnje in znanja, razvija podobna stališča, vrednote in življenjske stile (Ule in drugi 2003, 12). Starejša generacija se spominja tradicij, zato v mestu pomen tradicije zaznamo v manjši meri kot na vasi, kjer je zelo izražena (Hočevar, Uršič, 2007, str. 13 – 14).

2.2.2.1 Prednosti življenja na podeželju

1.) Nižji življenjski stroški in naravna prehrana: sveža živila lahko kupimo pri lokalnem kmetu ali pa svoje najljubše vrste sadja in zelenjave posadimo sami. (<https://dk.um.si/Dokument.php?id=22843>, ogledano 23. 01.2021)

2.) Čistejše okolje in čist zrak: podeželje je čistejše kot mesto, saj ni veliko prometa ali območij z veliko koncentracijo industrijskih objektov. (<https://sl.thpanorama.com/articles/cultura-general/5-ventajas-de-vivir-en-el-campo.html>, ogledano 23. 01. 2021)

3.) Mirno življenje: zaradi počasnejšega tempa življenja in manjšega vrveža je lahko življenje na vasi veliko manj stresno. To lahko vpliva na naše zdravje in srečo. (<https://sl.thpanorama.com/articles/cultura-general/5-ventajas-de-vivir-en-el-campo.html>, ogledano 23. 01. 2021)

4.) Varnost: na podeželju je stopnja kriminala nižja, kot v mestu. (<https://dk.um.si/Dokument.php?id=22843>, ogledano 23. 01. 2021)

5.) Neposredni stiki z ljudmi: domačnost. Tudi stik z naravo in več prostora. (<https://dk.um.si/Dokument.php?id=22843>, ogledano 23. 01. 2021)

2.2.2.2 Slabosti življenja na podeželju

1.) Odročnost, oddaljenost uradov, trgovin, delovnih mest, zdravstvenih ustanov, izobraževalnih ustanov. (<https://c21.si/blog/podrobnosti/Je-bolje-ziveti-v-mestu-ali-na-podezelju.html>, ogledano 23. 01. 2021)

2.) Slabše prometne povezave: na podeželju javni prevoz ni tako razvit kot v mestu. (<https://c21.si/blog/podrobnosti/Je-bolje-ziveti-v-mestu-ali-na-podezelju.html>, ogledano 23. 01. 2021)

3.) Majhen prostor za razvoj in manjše kulturno življenje kot v mestu: za višjo izobrazbo morajo prebivalci podeželja odpotovati v mesto. Na vasi ni veliko možnosti za visok finančni uspeh. (<https://promess.ru/sl/zhizn-v-derevne---plyusy-i-minusy-plyusy-i-minusy-zhizni-v-derevne.html>, ogledano 23. 01. 2021)

4.) Pomanjkljivost delovnih mest: ponudba delovnih mest je na vasi slabša kot v mestu. Zato se vse več ljudi iz podeželja zaposluje v mestu, kar pa zahteva vsakodnevno daljšo vožnjo. (<https://c21.si/blog/podrobnosti/Je-bolje-ziveti-v-mestu-ali-na-podezelju.html>, ogledano 23. 01. 2021)

5.) Pomanjkanje zasebnosti: visoka socialna kontrola in preveč intimno medsebojno poznavanje. (<https://dk.um.si/Dokument.php?id=22843>, ogledano 23. 01. 2021)

2.3 VPLIV DOSTOPNOSTI IN KOMUNIKACIJSKO – INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

Dandanes je skoraj neizogibno dejstvo, da živimo v družbi, kjer imajo množični mediji velik vpliv na naše življenje. Mediji so eden izmed dejavnikov socializacije, tudi vzgajajo in posredno vplivajo na vedenje ljudi. Ker se je sam način življenja na podeželju precej približal mestnemu, je tako prevzel tudi nekatere negativne plati mesta. Petrovec, D. (2003). Mediji in nasilje: Obseg in vplivi nasilja v medijih v Sloveniji. Dostopno na: <http://mediawatch.mirovni-institut.si/edicija/seznam/13/mediawatch13.pdf>. (ogledano 03. 01. 2021)

2.4 ZASEBNO IN JAVNO

Med vrednotami meščanov so na vrhu lestvice zasebnost, kvalitetni socialni odnosi in ustrezno fizično okolje. Kvalitetni socialni odnosi v soseski naj bi bili zelo blizu predstavi o kvalitetnem mestnem življenju nasploh (Ferlež, 2001 str. 22). Čeprav je v mestu veliko več ljudi, je tudi veliko več zasebnosti kot na podeželju. Zaradi šibkejših družbenih vezi v mestu velikokrat ne poznajo sosedov. Obiski so v veliki meri napovedani oz. naznanjeni. Vrata v mestih se zaklepajo. (Gujtman, 2020, str. 17).

Na vasi pa sosed pozna soseda. Obiski so velikokrat nepričakovani. Vrata so pogosto odklenjena in obiskovalec lahko vstopi. Zaradi takšnih odnosov se ljudje v soseski počutijo bolj varno (Gujtman, 2020, str. 17).

Vse hitrejšje spreminjanje podeželskega okolja in dvig stopnje kriminalitete na podeželju, pa je pripeljal do minimalnih razlik glede pojmovanja strahu pred kriminaliteto med mesti in podeželjem. Vsekakor je še vedno moč opaziti razlike med stopnjo strahu pred kriminalito v mestu in na podeželju, vendar so le te postale minimalne (Pain, 2000, str. 369).

2.5 SUBURBANIZACIJA IN URBANIZACIJA

»Suburbanizacija je proces razseljevanja prebivalcev, delovnih mest in urbanih dejavnosti iz osrednjih delov mest v predmestja in širša območja mestne regije.« (<https://ipop.si/urejanje-prostora/izrazje/suburbanizacija/>, ogledano 18. 12. 2020)

Temeljna značilnost suburbanizacije je razpršitev urbanega načina življenja in reprodukcije. »Je proces populacijske dekoncentracije, kjer so demografska gibanja usmerjena iz območji večje koncentracije proti manjšim« (Berry, 1980, str. 13 - 20) To je torej beg prebivalcev iz mesta. Suburbana območja so danes z ugodnostjo bogatejšega javnega standarda in boljših možnosti komuniciranja nadomestila nekdanje prednosti mestnih središč. Suburbanizacija je prisotna po skoraj celotni Sloveniji. Najmočnejšo imajo območja, kjer je prebivalstvo v zadnjih petnajst letih naraslo na vsaj polovico, podvojilo se je število stanovanjskih hiš in število priseljenega prebivalstva preseglo polovico skupnega prebivalstva. (https://giam.zrc-sazu.si/sites/default/files/gs_clanki/GS_2301_109-124.pdf, ogledano 18. 12. 2020)

S procesom suburbanizacije narašča mestno prebivalstvo in podeželska naselja se preoblikujejo v mesta, oziroma se širi mestni način življenja na podeželju. »Zaradi kompleksnosti povezav med urbanim razvojem, družbenoekonomskim dogajanjem, razvojem industrije ter širitvijo infrastrukturnih omrežij je težko podrobneje določiti obseg, potek in vpliv urbanizacije v posamezni družbi.« (Hočevar, Uršič, 2007, str. 14)

Slovenija ima nizko stopnjo urbanizacije, saj po večini prevladuje suburbanizacija. Najbolj je bila urbanizacija izrazita v času industrijske revolucije. »Pod vplivom industrializacije smo bili v šestdesetih in sedemdesetih letih priča celo forsirane urbanizacije (Vrišer, 1969), ko se je delež mestnega prebivalstva postopoma dvigoval od 36,1% v letu 1961 na 44,6% v letu 1971 in 48,9% v letu 1981. (<https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-Q8FUQEHZ/9a5658af-dd7d-488e-8197-0eea0ef32880/PDF>, ogledano 18. 12. 2020) Po letu 1981 se naraščanje mestnega prebivalstva začne umirjati. Projekcija Združenih narodov predvideva, da naj bi se do leta 2050 dvignil delež mestnega prebivalstva na 68%. (<https://www.gov.si teme/mesta-in-urbana-obmocja-v-sloveniji/>, ogledano 18.12.2020)

3. EMPIRIČNI DEL

3.1 METODOLOGIJA PRAKTIČNEGA DELA

V teoretičnem delu sva s pregledom sekundarnih virov, strokovne literature in obstoječih raziskav zastavila temelje za empirični del. V empiričnem delu pa sva se odločila za statistično analizo spletne ankete, ki je bila opravljena s pomočjo spletnega orodja 1KA spletne ankete. Raziskava je bila opravljena na vzorcu, v katerega je bilo vključenih 274 anketirancev, za katere lahko sklepava, da so uporabniki interneta. Svoja vprašanja sva razdelila v določene segmente, ki so zajemali naslednja področja:

- Kako razvidna je meja med urbanim in ruralnim v načinu življenja?
- Kako se prepletajo elementi mesta in podeželja?
- Kakšna je ocena anketirancev glede neposredne, osebne komunikacije in osebnih stikov?
- Kakšni so občutki anketirancev glede okolja, v katerem živijo? Je le to vzrok oblikovanja strahu pred kriminaliteto?
- Katere so tiste družbene norme in vrednote, ki vplivajo na oblikovanje identitete anketirancev iz urbanega okolja in s podeželja?
- Kateri so tisti dejavniki, ki vplivajo na volilno vedenje anketirancev in ali je politična usmerjenost urbane populacije bolj liberalna, ruralni populaciji pa je bližje konzervativna politika z verskimi vrednotami?
- Kakšne so izkušnje anketirancev glede negovanja kulturne tradicije?
- Kakšno je poznavanje delitve spolnih vlog?

Ugotavljala sva vrednosti različnih spremenljivk ter se pozanimala o stališčih posameznikov z vidika starostne in izobrazbene strukture, spola ter tipa naselja, v katerem živijo. Kasneje sva anketne vprašalnike analizirala, interpretirala, jih grafično in tabelarično predstavila. Nato sva se lotila druge metode spraševanje, in sicer strukturiranega intervjuja. Ob vnaprej pripravljenih vprašanjih sva o načinu življenja v mestu in na podeželju povprašala duhovnika obeh tipov naselja, prebivalce posameznih tipov, članico društva podeželskih žena Gornja Radgona ter s Simono Klaus, etnologinjo in kulturno antropologinjo, doktorico znanosti. Na vprašanja sva

dobila izčrpne odgovore, ki so nama bili v pomoč pri raziskovalnem delu. Odgovore intervjuvancev sva sproti preverjala in analizirala. Ko sva imela zbrane vse odgovore, sva začela z obdelavo podatkov. Odgovore sva interpretirala, potrdila oz. ovrgla hipoteze ter zapisala končni sklep ter predloge družbenih sprememb.

3.2 REZULTATI IN ANALIZA ANKET

3.2.1 Udeleženci in tip vprašanj:

Namen najine raziskovalne naloge je bil primerjati način življenja v mestu in na podeželju. Vprašalnik sva izdelala tako, da sva lahko primerjala rezultate z vidika starostne in izobrazbene strukture, spola ter tipa naselja bivanja. Vprašalnik je sestavljen iz 14 vprašanj odprtega in zaprtega tipa. 274 anketirancev sva izbrala naključno.

3.2.2 Postopek

Anketirancem sva poslala spletno povezo do spletne ankete. Dobljene rezultate sva analizirala in primerjala rezultate. Pri delu sva si pomagala z metodo analize, primerjalno metodo (primerjala sva odgovore glede na starost, izobrazbo, spol in tip naselja) in deskriptivno metodo (opis ugotovitev). Dobljene rezultate anket prikazujeva grafično in tabelarično.

3.2.3 Rezultati in razprava

Starost anketirancev

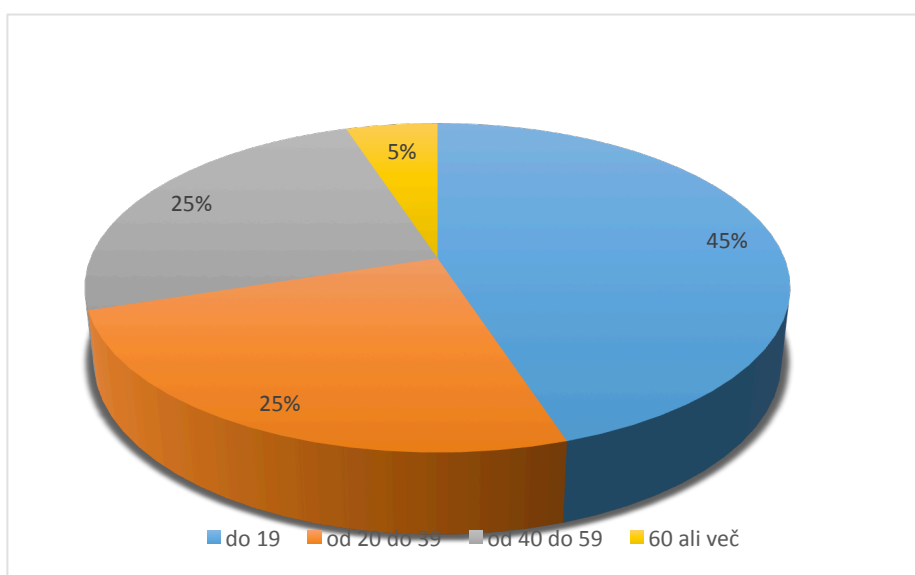

Diagram 1: Starost anketirancev

V anketi je sodelovalo 274 udeležencev različnih starosti. Glede na nastavljeno starostno mejo, je odgovorilo 45% anketirancev, starih do 19 let, 25% anketirancev, starih med 20 in 39 let, 25% anketirancev, starih med 40 in 59 let in le 5% anketirancev, starih nad 60 let. Prevladovali so udeleženci do starosti 19 let (45%), ker mladi veliko časa preživijo na osebnih računalnikih/mobilnih telefonih z internetno povezavo.

Spol anketirancev

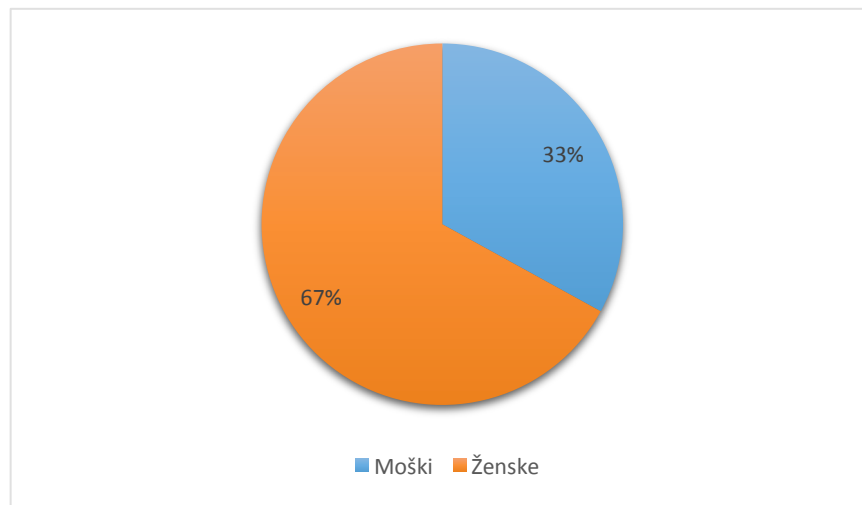

Diagram 2: Spol anketirancev

Na vprašanje o spolu je odgovorilo 67% ženskega spola in 33% anketirancev moškega spola. Torej je v anketi sodelovalo 89 moških in 185 žensk.

Stopnja izobrazbe anketirancev

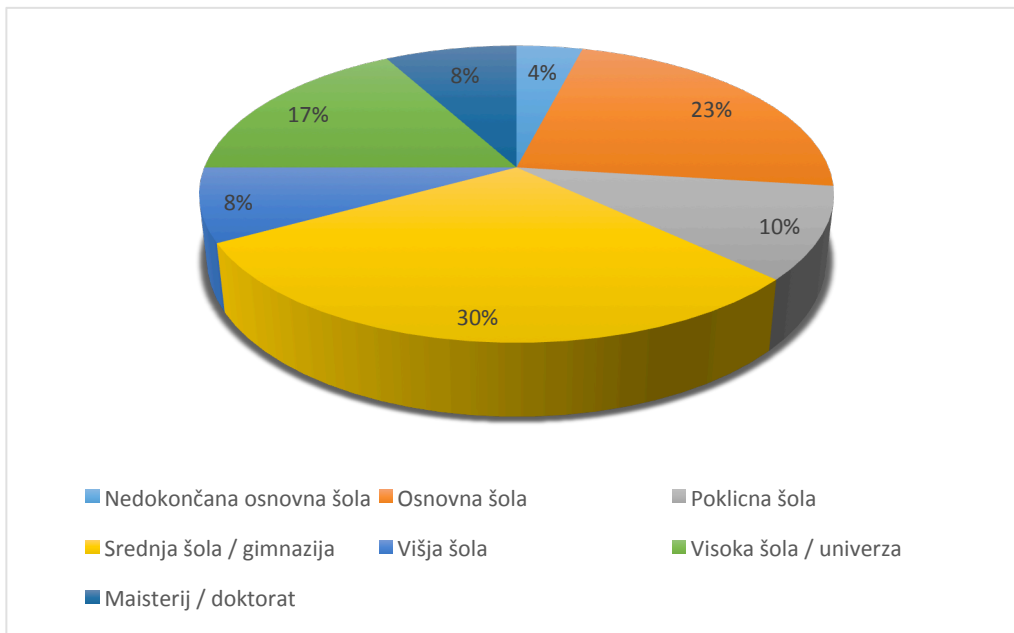

Diagram 3: Stopnja izobrazbe anketirancev

Izmed 274 anketirancev je bilo 4% udeležencev z nedokončano osnovno šolo, 23% z dokončano osnovno šolo, 10% z dokončano poklicno šolo, 30% z dokončano srednjo šolo/gimnazijo, 8% z dokončano višjo šolo, 17% z dokončano visoko šolo/univerzo in 8% z magisterijem/doktoratom.

Tip naselja anketirancev

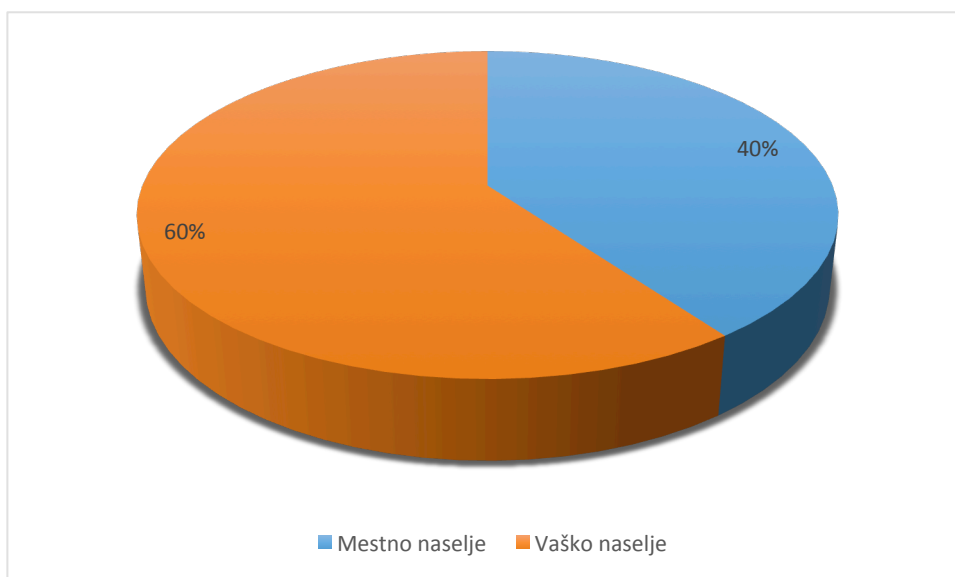

Diagram 4: Tip naselja anketirancev

Ankete se je udeležilo 109 ljudi iz mestnega naselja, kar predstavlja 40% vseh udeležencev in 165 ljudi iz vaškega naselja, kar pa predstavlja 60% vseh udeležencev.

1. Koliko imate sorojencev?

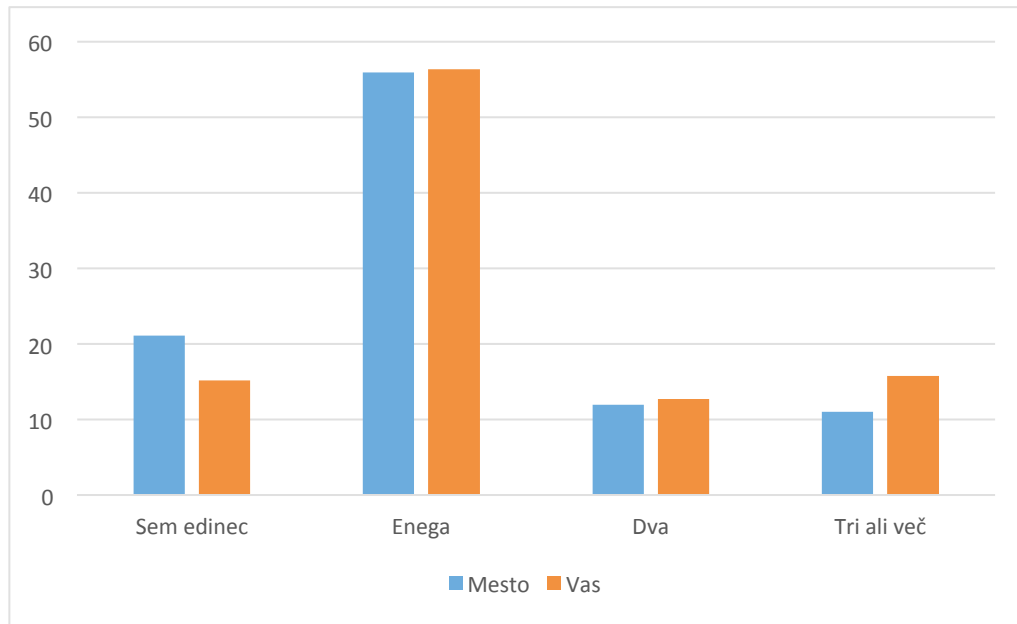

Diagram 5: Primerjava števila sorojencev v mestu in podeželju

21% anketirancev iz mesta je edincev, 56% jih ima enega sorojenca, 12% dva sorojenca in 11% tri ali več.

15% anketirancev iz vasi je edincev, 56% jih ima enega sorojenca, 13% dva sorojenca in 16% tri ali več.

Če primerjamo rezultate glede števila otrok v družini v mestu in na vasi opazimo razlike. Ljudje na vasi imajo večje število otrok.

2. Katera hišna opravila opravljate?

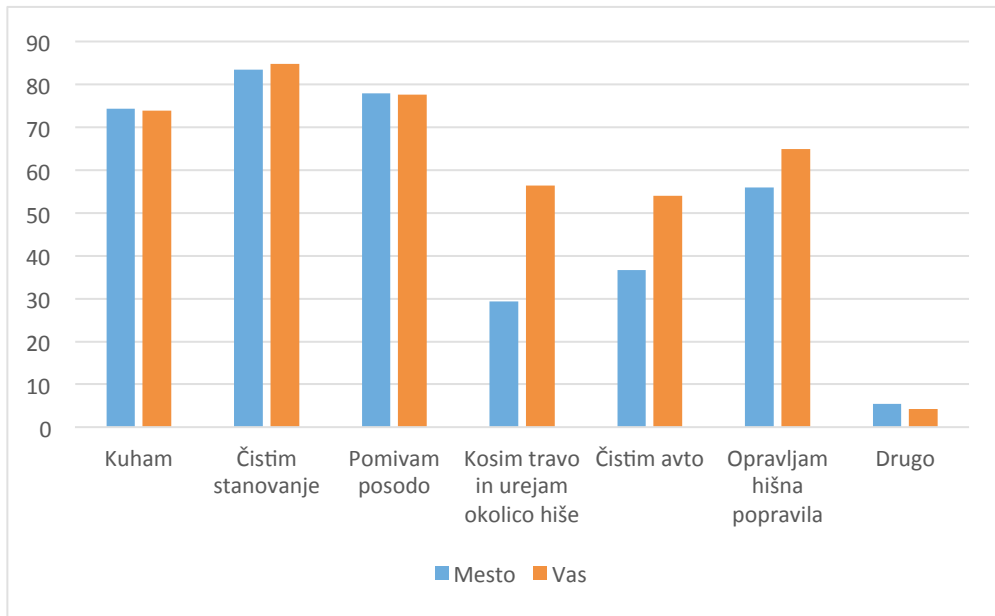

Diagram 6: Primerjava opravljanja hišnih opravil glede na tip naselja

Pri vseh naštetih opravilih izstopata le dve, ki imata večja odstopanja med mestom in podeželjem. To sta košnja trave in urejanje okolice, ter čiščenje avta. Predvidevava, da je razlog za to manj površin v mestu, ki potrebujejo urejanje lastnika. Prav tako je v mestu veliko več avtomatičnih avtopralnic, zaradi katerih ni potrebno ročno čiščenje avtomobila. Opazimo tudi razliko pri opravljanju hišnih popravil. V mestu opravlja hišna popravila 56% anketirancev, na podeželju pa 65%.

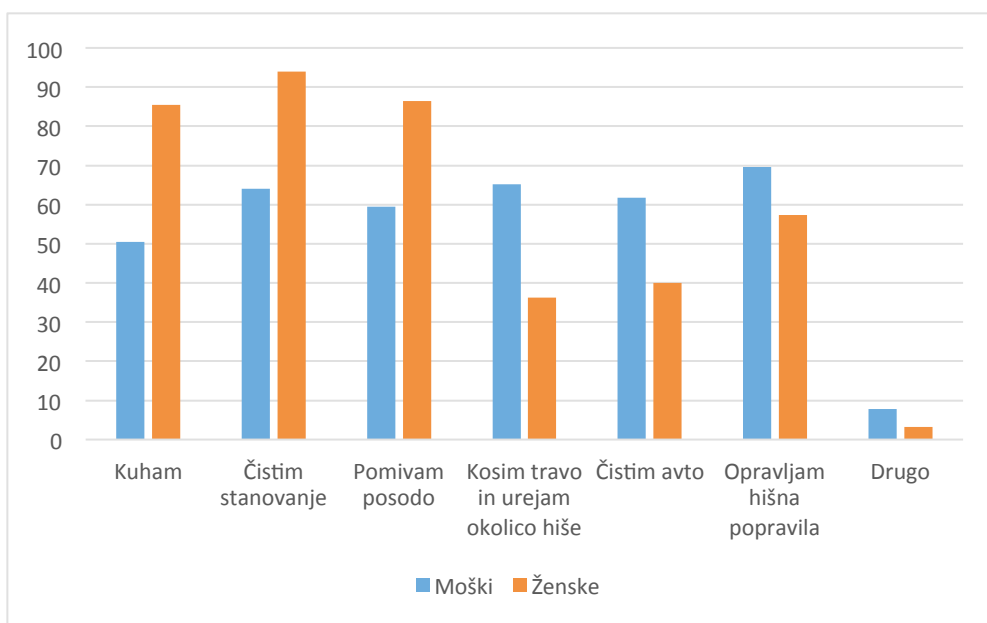

Diagram 7: Primerjava opravljanja hišnih opravil glede na spol

Graf zelo očitno prikazuje, da so spolne vloge v sodobni družbi še vedno jasno določene. To je posledica spolno diferencirane socializacije. K temu prispevajo predvsem dejavniki socializacije: družina, vrstniki, šola in množični mediji. Ti imajo velik vpliv na oblikovanje spolno specifičnih vlog.

Anketiranke v najini raziskavi opravljajo veliko opravil v gospodinjstvu (kuhanje, čiščenje in pomivanje posode). Moški anketiranci pa v večini opravljajo bolj fizična dela (košnja trave, urejanje okolice in opravljanje hišnih popravil). In sicer, kuha 51% moških, 85% žensk, stanovanje čisti 64% moških, 94% žensk, posodo pomiva 60% moških, 86% žensk, travo kosi in ureja okolico 65% moških, 36% žensk, avto čisti 62% moških, 40% žensk, hišna popravila pa opravlja 70% moških in 57% žensk.

Če opazujemo spolne vloge v zasebnem življenju, govorimo o delitvi dela v družini ali med partnerji. Veliko raziskav kaže, da so delo in vloge v zasebni sferi močno spolno zaznamovane. V tej sferi tradicionalni vzorci ostajajo najmočnejši in najvplivnejši.

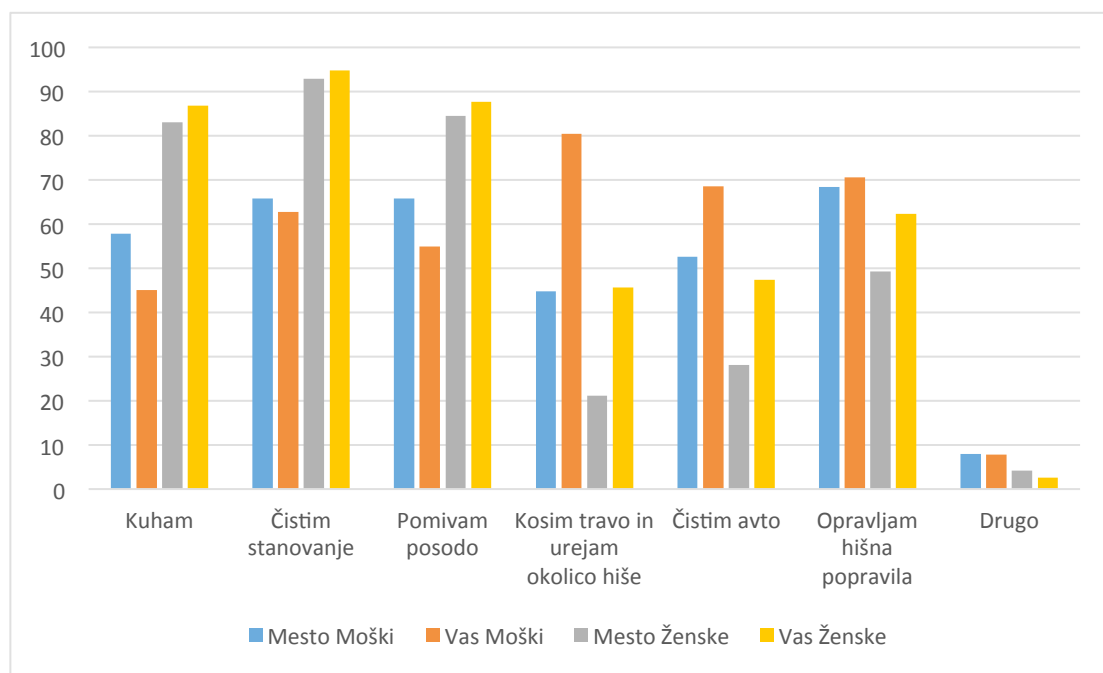

Diagram 8: Primerjava hišnih opravil glede na spol in tip naselja

Ugotovila sva, da so tradicionalne spolne vloge še vedno opazne in jasno določene tako v mestu kot na vasi. Gospodinjstvo in vzgoja otrok je v večini domena žensk. O dvojnih obremenitvah je mogoče govoriti, saj raziskave kažejo na dejstvo, da zaposlene in plačane ženske opravljajo več dela v svoji zasebni sferi kot njihovi partnerji. Družine pogosto delujejo znotraj kot nekaj patriahalnega.

Pri tem vprašanju sva zaznala segregirano ali asimetrično delitev dela in vlog v družini, kar pomeni da obstaja jasna delitev dela in vlog med spoloma. Vseeno pa opazimo, da so v mestu vloge vedno bolj integrirane, saj so ženske bolj ekonomsko neodvisne. Iz odgovorov anketirancev so se pokazale manjše razlike pri opravljanju hišnih opravil v mestu: kuhanje – 25%, čiščenje stanovanja – 27%, pomivanje posode – 19%, košnja trave, urejanje okolice – 24%, čiščenje avta – 25% ter opravljanje hišnih popravil – 19%. Razlike na vasi so večje: kuhanje – 42%, čiščenje stanovanja – 32%, pomivanje posode – 33%, košnja trave, urejanje okolice – 34%, čiščenje avta – 22% ter opravljanje hišnih popravil – 9%.

Na pragu 21. stoletja se v sodobni družbi kljub spremenjenim prepričanjem o primernih vlogah žensk in moških v plačanem delu, predpostavke o tem, kdo naj bi opravljal neplačano delo v družini, le počasi spreminjajo. Vendar so spremembe počasne. Čeprav se velika večina žensk in moških strinja, da bi moralo biti družinsko delo razdeljeno, pa le malo moških prevzame dejansko odgovornost za opravila v enaki meri. (Haralambos, Holborn, 1999, str. 643)

Kljub začetnim spremembam delitve družinskega (domačega dela) prevladujejo spolno neenaka družbena pričakovanja, ki ne spodbujajo usklajevanja med zasebno in javno vlogo žensk, temveč bremena eksistencialno nujnega preprosto povezujejo s pravo žensko identiteto. (Jogan, 2001, str. 51)

3. Kako pogosto obiskujete cerkvene obrede?

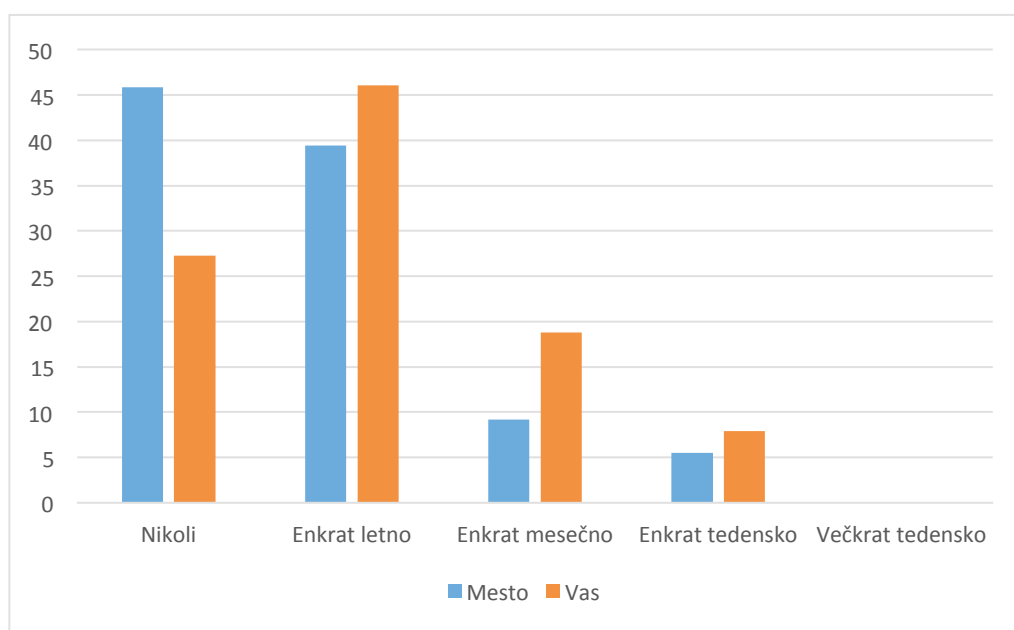

Diagram 9: Obiskovanje cerkvenih obredov glede na tip naselja

Ljudje iz podeželja veliko pogosteje obiskujejo cerkvene obrede kot ljudje iz mesta.

Enkrat letno obiskuje cerkvene obrede 39% anketirancev iz mesta in 46% iz podeželja. Enkrat mesečno obiskuje cerkvene obrede 9% anketirancev iz mesta in 19% iz podeželja. Enkrat tedensko obiskuje cerkvene obrede 6% anketirancev iz mesta in 8% iz podeželja. Večkrat tedensko pa cerkvenih obredov ne obiskuje nihče.

Spremenjene življenjske razmere so močno vplivale tudi na različne oblike praznovanja verskih običajev. Do opuščanja krščanstva prihaja zaradi spremembe življenjskega sloga, tehničnega napredka in razvoja komunikacije. Večina Slovencev je versko »naravnana« tako, da obiskujejo verske obrede ob večjih krščanskih praznikih. (Barle-Lakota, 2004, str. 157).

Predvsem v urbanem okolju se je spremenila vloga in pomen religije. Posvetni način življenja je prevladal nad religijskim, zmanjšal se je družbeni pomen religije in razrahljale so se vezi posameznikov z organiziranimi religijskimi skupnostmi. Z modernizacijo se je v mestih pojavila sekularizacija družbe. To trganje vezi, umikanje religije in religioznih organizacij iz družbenega, gospodarskega in političnega življenja je bil dolgotrajen proces. Vendar mnogi sociologi ugotavljajo (npr. Beck), da čim bolj upada pomen uveljavljenih religijskih institucij, tem bolj narašča individualna religioznost. Sprašujeva se, ali lahko sekularizacijo razumemo kot izginjanje religije iz individualnega in družbenega življenja?

4. Kako preživljate prosti čas?

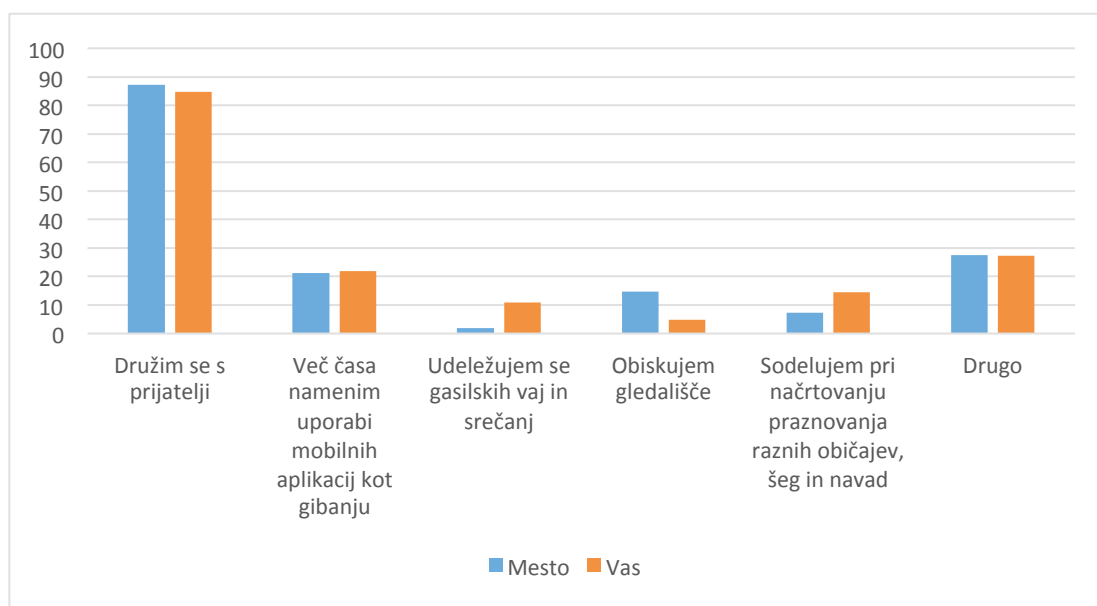

Diagram 10: Preživljanje prostega časa glede na tip naselja

Na podeželju se več anketirancev udeležuje gasilskih vaj in srečanj ter sodeluje pri načrtovanju praznovanja običajev. Medtem pa v mestu več anketirancev obiskuje gledališče. Oboji najraje preživljajo prosti čas z druženjem s prijatelji. In sicer je v mestu takih 87%, na podeželju pa 85%. Mobilne aplikacije uporablja v prostem času 21% anketirancev iz mesta ter 22% anketirancev iz podeželja. Gasilskih vaj in srečanj se udeležuje 11% anketirancev iz podeželja in 2% anketirancev iz mesta. Gledališče obiskuje 15% anketirancev iz mesta in 5% anketirancev iz podeželja. Pri načrtovanju praznovanja raznih običajev, šeg in navad sodeluje 7% anketirancev iz mesta ter 15% anketirancev iz podeželja. Prav tako pa so anketiranci pod drugo našli naslednje: športne aktivnosti, branje, preživljanje časa z družino in igranje računalniških igranic.

5. Si prizadevate za ohranjanje običajev in kulturne tradicije v svojem kraju?

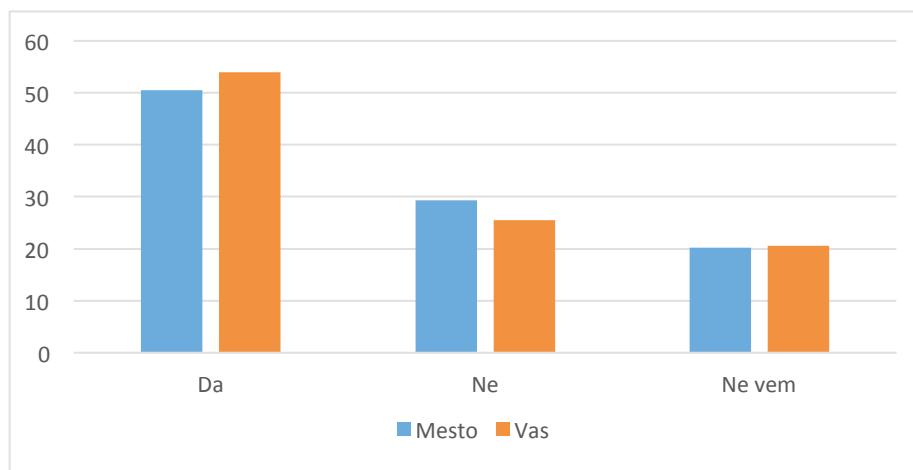

Diagram 11: Prizadevanje ljudi za ohranjanje običajev in kulturne tradicije

Presenetljivo v najini anketi med prebivalci mesta in podeželja nisva zaznala večjih razlik v prizadevanju za ohranjanje običajev in kulturne tradicije. Razlike so zelo majhne. Le 4% anketirancev iz podeželja si bolj prizadeva za ohranjanje običajev in kulturne tradicije kot v mestu.

Opažava, da se dandanes pogosto ohranja le zunanja lupina šeg in navad, njihova vsebina in bistvo pa propada ali pa doživlja velike spremembe. Tradicijo si vedno znova prirejamo, zato ta izgubi svoj namen in vsebino. Eden izmed razlogov, ki ljudi, ki se ukvarjajo z ohranjanjem tradicije pogosto prisili, da začnejo prirejati in prilagajati tradicijo sodobnemu času, je pomanjkanje zanimanja mlajših generacij za določene dejavnosti (npr. ljudsko petje). S tem ciljava na dejavnosti z izredno staro, nespremenljivo tradicijo, ki ima še vedno nek prvoten namen in vsebino. Ne smemo

pozabiti, da so take dejavnosti mladim ljudem tuje, oddaljene in nezanimive. Raje izberejo dejavnosti, ki so priljubljene med njihovimi vrstniki.

6. V primeru, če ste polnoletni. Ali se redno udeležujete volitev?

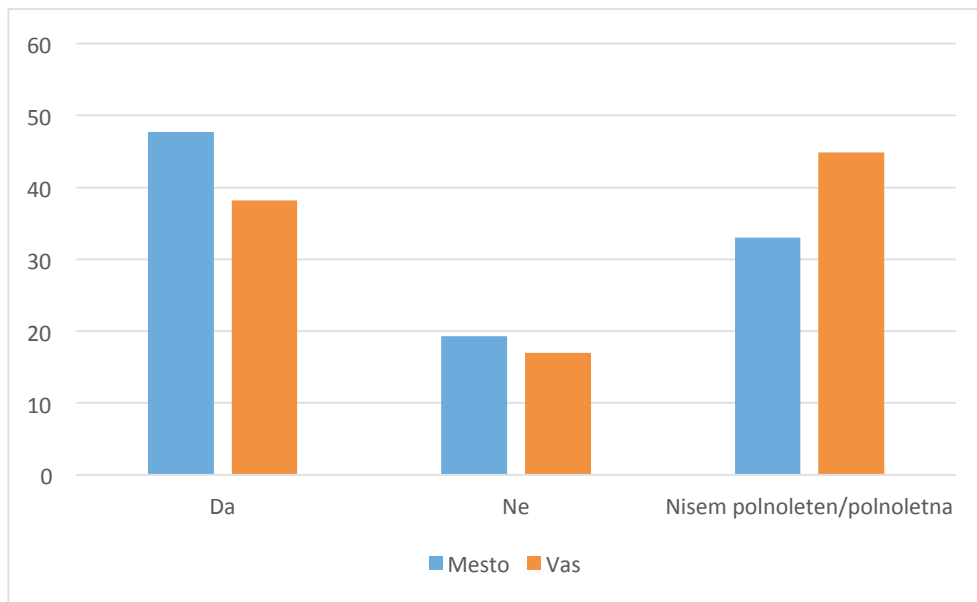

Diagram 12: Udeleževanje volitev glede na tip naselja

Po najinih opažanjih se volitev udeležuje 48% anketirancev iz mesta in 38% anketirancev iz podeželja. V najini anketi je sodelovalo 33% mladoletnih udeležencev iz mesta in 45% mladoletnih iz podeželja. Meniva, da sva dobila takšne rezultate, ker je v anketi je sodelovalo več polnoletnih respondentov iz mesta.

7. Kakšna je vaša politična usmerjenost?

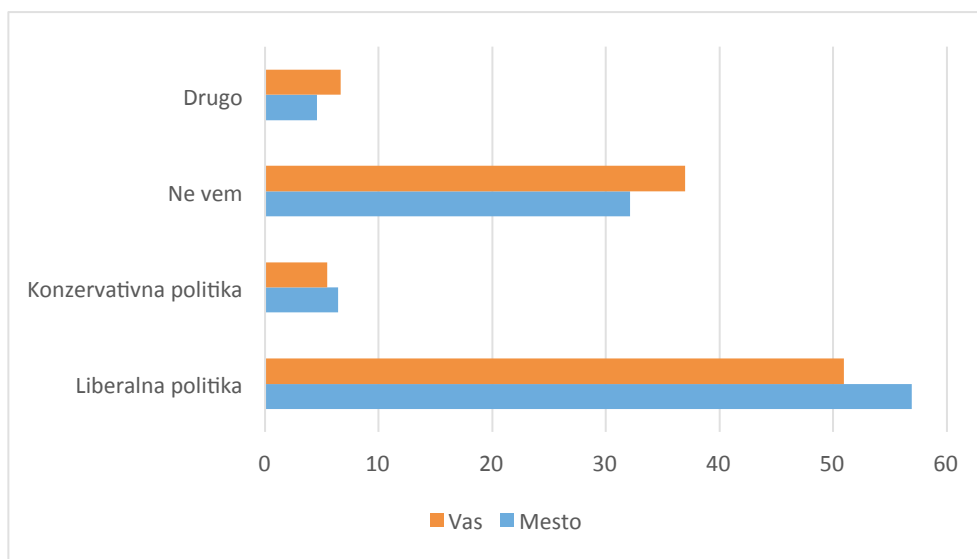

Diagram 13: Politična usmerjenost prebivalcev mesta in podeželja

Pri anketirancih iz obeh tipov naselja prevladuje liberalna politika, ki poudarja individualnost, svobodo, moč trga, človekove pravice. Za liberalno politiko se je odločilo 57% anketirancev iz mesta ter 51% iz podeželja. Konzervativna politika je blizu majhnemu odstotku najinih anketirancev. Pod druge možnosti so anketiranci navedli socialno demokratsko politiko. Preko 30 % anketirancev ni politično opredeljenih. Predvidevava, da so to nestanovitni volivci.

Izsledki nekaterih raziskav kažejo, da so vrednote zelo pomemben dejavnik politične usmerjenosti. To še posebej velja za verske vrednote, ki so med vsemi kategorijami vrednot eden najboljših pokazateljev politične usmerjenosti Slovencev, pri čemer je verska usmerjenost najmočnejša v manj urbaniziranih območjih (Musek, 2002). Vrednotam kot dejavniku volilnega vedenja v kontekstu političnega razcepa med urbanim in ruralnim pripisujejo pomembno in naraščajočo vlogo tudi avtorji drugih podobnih raziskav (Scheiner, 1999; Wasko in O’Neill, 2007; Gimpel in Karnes, 2006; McKee, 2008). Da bi vlogo vrednot pri oblikovanju volilnih izidov potrdili tudi v Sloveniji v drugem desetletju 21. stoletja, pa bi bile potrebne nove, dodatne raziskave. Ob tem ostaja odprto vprašanje, kakšno vlogo ima prostor v primerjavi z drugimi dejavniki volilnega vedenja, kot so različni družbenoekonomski kazalniki (npr. starost, višina dohodkov, poklicna sestava), vernost, vrednotna usmerjenost in življenjski stil. Tiran J. (2015): Urbano proti ruralnemu: (Nov) razcep v slovenskem političnem prostoru. Teorija in praksa let. 52 1-2/2015. (Dostopno na: http://dk.fdv.uni-lj.si/db/pdfs/TiP2015_1-2_Tiran.pdf, ogledano 8. 02. 2021)

8. Menite, da v Sloveniji obstaja konflikt med mestom in podeželjem, ki se v precejšnji meri udejanja v politični sferi?

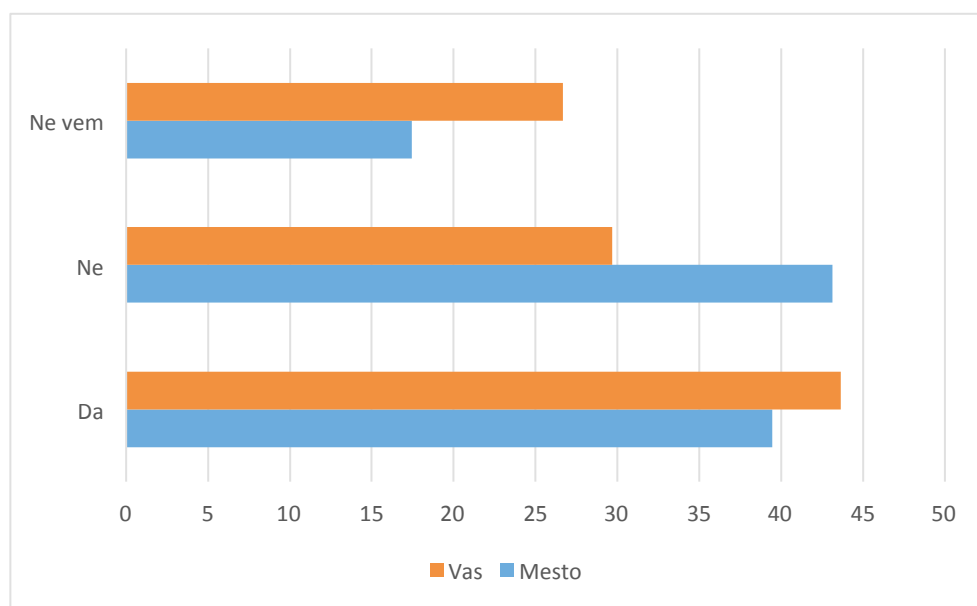

Diagram 14: Mnenje o konfliktu med mestom in podeželjem glede na tip naselja

Stališče najinih anketirancev glede političnega razcepa med urbanim in ruralnim je odvisno od kraja bivanja. Anketiranci iz mesta ga zaznajo v manjši meri (39%) kot anketiranci iz vasi (44%). Opažava, da se nasprotja med mestom in podeželjem v precejšnji meri odražajo na političnem prizorišču.

Po opažanjih nekaterih politologov se je v Sloveniji sredi prvega desetletja 21. stoletja pojavila nova raven političnega boja, ki poteka na osi urbano– ruralno. To je presenetljivo, saj urbanizacija in njeni spremljajoči procesi v Sloveniji zlasti od druge polovice 20. stoletja močno zmanjšujejo razlike med mestom in podeželjem ter brišejo ločnico med njima v pokrajini. Tiran J. (2015): Urbano proti ruralnemu: (Nov) razcep v slovenskem političnem prostoru. Teorija in praksa let. 52 1-2/2015. (Dostopno na: http://dk.fdv.uni-lj.si/db/pdfs/TiP2015_1-2_Tiran.pdf, ogledano 8. 02. 2021)

9. Kako pogosto uporabljate socialne medije (npr. Facebook, Instagram...)?

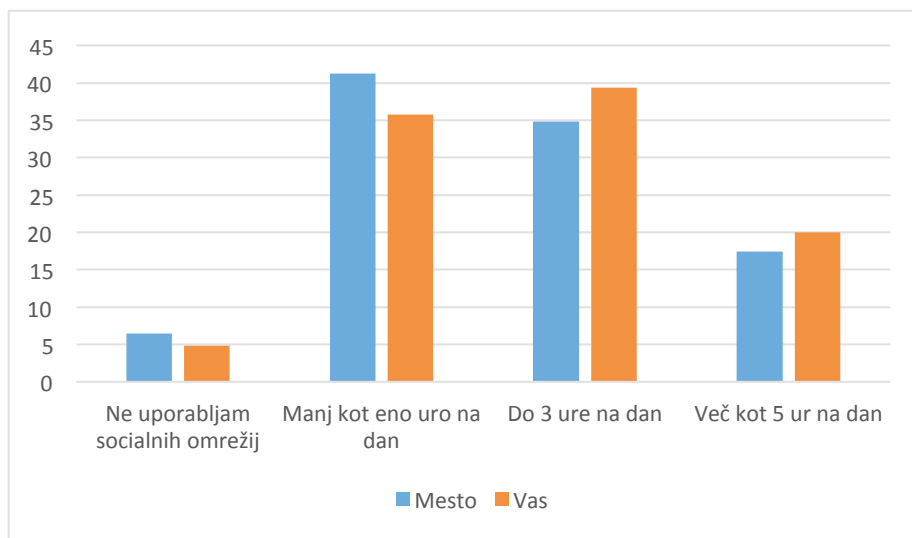

Diagram 15: Uporaba socialnih omrežij glede na tip naselja

Socialnih omrežij ne uporablja 6% anketirancev iz mesta in 5% iz podeželja. V mestu manj kot eno uro na dan uporablja 41% anketirancev, do tri ure na dan 35% ter več kot pet ur na dan 17%. Na podeželju pa manj kot eno uro na dan uporablja 36% anketirancev, do tri ure na dan 39% ter več kot 5 ur na dan 20%.

V mestu ljudje povprečno na dan preživijo manj časa na socialnih omrežjih kot na podeželju. Meniva, da je vzrok za to lažja dostopnost do raznih storitev, kot so kavarne, restavracije, kino, gledališče ipd.

10. Katero vrsto komunikacije izberete, če se želite pogovoriti o osebni stvari?

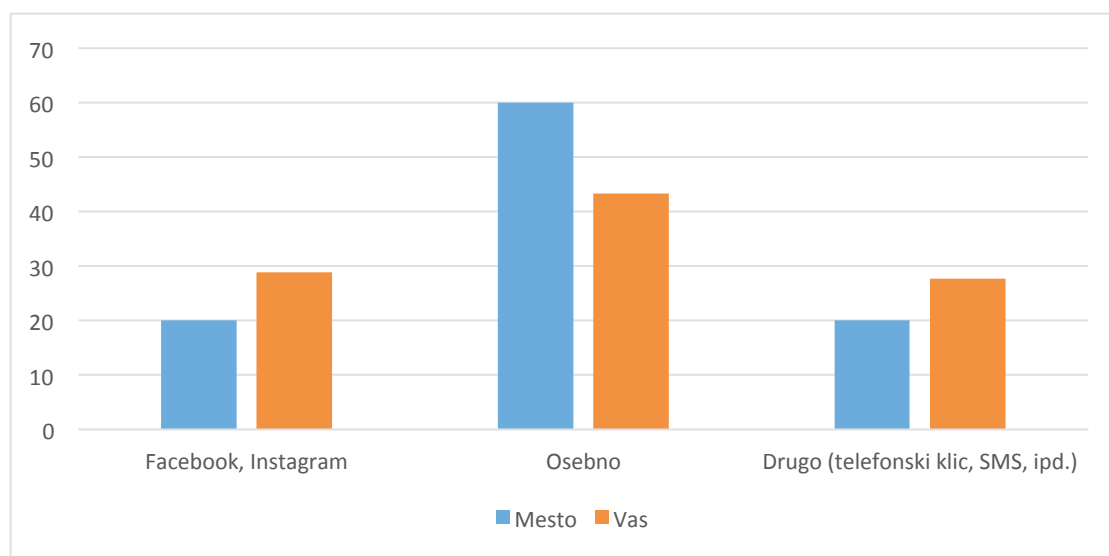

Diagram 16: Način pogovora mladih (do 19 let) s prijateljem

Večina mladih anketirancev (do 19 let) se veliko raje s prijatelji pogovarja osebno (60%). To še posebej velja za mlade iz mesta, čeprav jim ni tuja komunikacija preko socialnih omrežij ali telefonskega klica (20%).

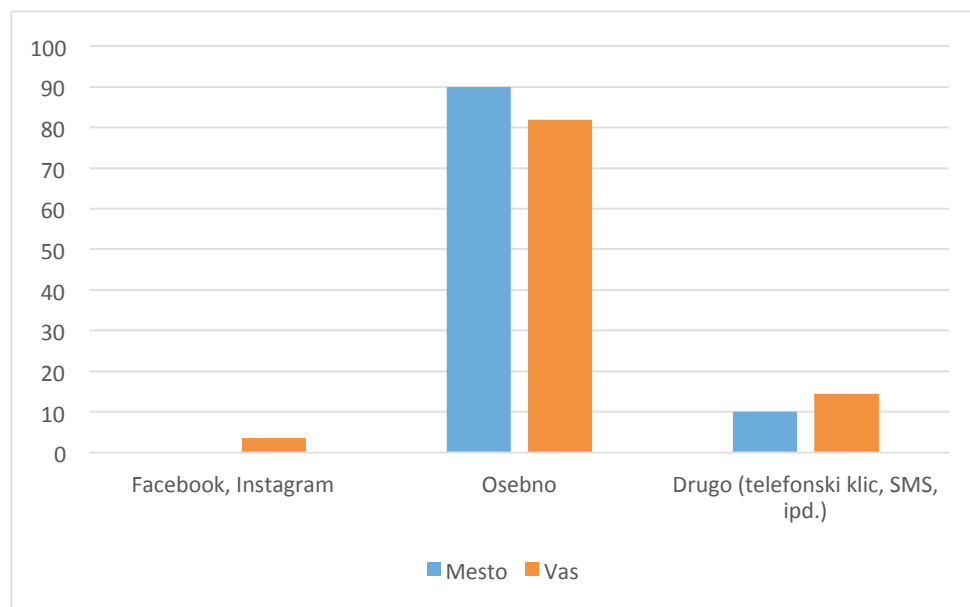

Diagram 17: Način pogovora mladih (do 19 let) z družino

Komunikacijo z družino preko socialnih omrežij uporablja le 4% anketirancev iz podeželja. 90% anketirancev iz mesta in 82% anketirancev iz podeželja se najbolj poslužuje osebne komunikacije z družino.

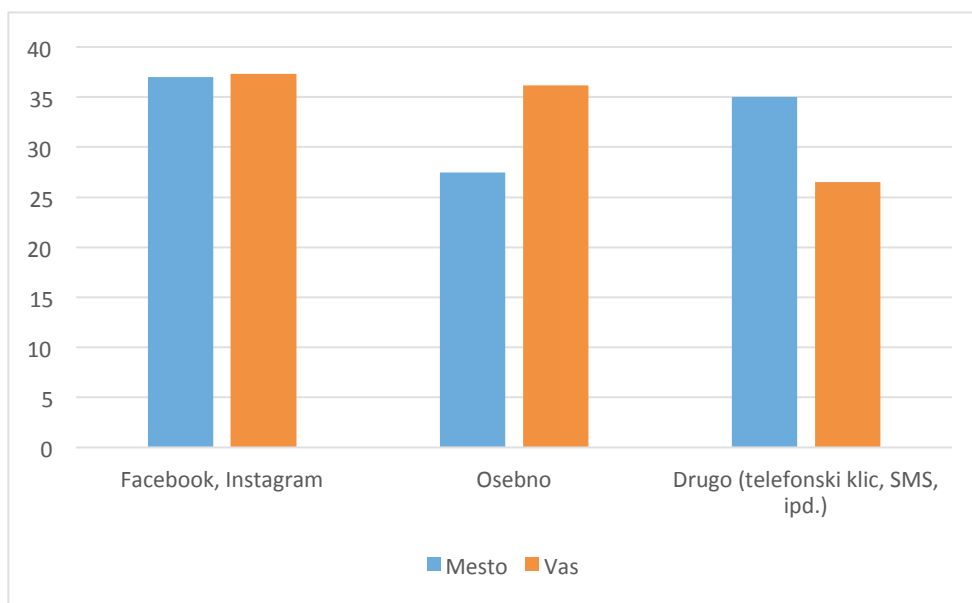

Diagram 18: Način pogovora mladih (do 19 let) s sošolcem/sodelavcem

V nasprotju s pogovorom s prijateljem in družino, se s sošolcem oz. sodelavcem mladi anketiranci raje pogovarjajo preko socialnih omrežij. Na vasi je pogost tudi osebni pogovor (36%), v mestu pa preko telefonskega klica (35%).

Rezultat najine ankete lahko primerjava z izsledki raziskave Klavdije Zalar v diplomskem delu z naslovom Vpliv uporabe mobilnih aplikacij na kakovost življenja mladih v Sloveniji: primer Facebook - razlikovanje ruralno/urbano. Tudi najina raziskava je pokazala, da kar se tiče komunikacije z družinskimi člani, še vedno popolnoma prevladuje neposredna, osebna komunikacija, ne glede na tematiko pogovora. Mladi pa s prijatelji o vsakdanjih stvareh večkrat uporabijo Facebook, a ko pride do osebnih pogovorov, se tudi s prijatelji raje poslužujejo osebne komunikacije.

Glede na hiter tehnološki razvoj ter trende po svetu sicer ne moremo z gotovostjo zatrditi, kako se bo način komunikacije razvijal v prihodnje, a trenutno mladi v Sloveniji v splošnem še vedno dajo večji poudarek na neposredno komunikacijo, ne glede na temo pogovora ter sogovornika. Zalar K. (2017). Vpliv uporabe mobilnih aplikacij na kakovost življenja mladih v Sloveniji: primer Facebook - razlikovanje ruralno/urbano. (Dostopno na: http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska_dela_1/pdfs/mb11_zalar-klavdija.pdf, ogledano 10. 02. 2021)

11. V kolikšni meri veljajo za vas vrednote navedene v tabeli?

LEGENDA:

Ljudje, ki živijo v mestnem naselju	
Ljudje, ki živijo v vaškem naselju	

Do 19 let	Ni pomembno (1)		Delno pomembno (2)		Zelo pomembno (3)	
Resnično prijateljstvo	3%	1%	0%	6%	97%	93%
Svet lepega, narava, umetnost	5%	7%	40%	44%	55%	49%
Zdravje	3%	2%	7%	5%	90%	93%
Red in stabilnost v družbi	3%	5%	34%	34%	63%	61%
Konzervativna politika brez večjih sprememb	50%	36%	47%	58%	3%	6%
Liberalna politika, ki poudarja individualnost, svobodo, moč trga, človekove pravice	23%	22%	55%	44%	23%	34%
Svoboda delovanja in mišljenja	3%	2%	30%	19%	67%	79%
Visoka rodnost, veliko število otrok	53%	39%	37%	49%	10%	12%
Varnost brez kriminala	5%	4%	17%	22%	78%	74%
Vzdrževanje tradicionalnih vrednot in mišljenja	27%	22%	50%	49%	23%	29%
Družinsko življenje	7%	4%	13%	20%	80%	76%
Varovanje narave	7%	4%	15%	20%	78%	76%
Uspeh v šoli, poklicu	5%	4%	15%	19%	80%	77%

Tabela 1: Prizadevanje anketirancev starih do 19 let za posamezne vrednote

Kot je razvidno iz tabele so med mladimi (do 19 let) v današnjem času najpomembnejše vrednote povezane z zdravjem, prijateljstvom in mirnim družinskim življenjem. Vrednote, povezane s konzervativno politiko in visoko rodnostjo, niso v ospredju.

Rezultati kažejo, da se vrednotne usmeritve mladih v mestu in na vasi zelo ne razlikujejo. Najvišja odstopanja so bila pri konzervativni politiki ter pri svobodi mišljenja in delovanja.

Od 20 do 39 let	Ni pomembno (1)		Delno pomembno (2)		Zelo pomembno (3)	
Resnično prijateljstvo	0%	0%	10%	5%	90%	95%
Svet lepega, narava, umetnost	7%	0%	24%	33%	69%	67%
Zdravje	0%	5%	0%	8%	100%	87%
Red in stabilnost v družbi	0%	3%	34%	38%	66%	59%
Konzervativna politika brez večjih sprememb	66%	30%	31%	57%	3%	13%
Liberalna politika, ki poudarja individualnost, svobodo, moč trga, človekove pravice	21%	8%	55%	67%	24%	25%
Svoboda delovanja in mišljenja	0%	3%	17%	19%	83%	78%
Visoka rodnost, veliko število otrok	34%	32%	63%	50%	3%	18%
Varnost brez kriminala	0%	0%	14%	18%	86%	82%
Vzdrževanje tradicionalnih vrednot in mišljenja	17%	3%	66%	59%	17%	38%
Družinsko življenje	0%	4%	14%	18%	86%	78%
Varovanje narave	0%	3%	21%	18%	79%	79%
Uspeh v šoli, poklicu	0%	4%	38%	33%	62%	63%

Tabela 2: Prizadevanje anketirancev starih od 20 do 39 let za posamezne vrednote

Tudi mladim odraslim (20 – 39 let) najbolj pomembno resnično prijateljstvo in zdravje. V hierarhiji vrednot so v ospredju tudi vrednote povezane z osebnim zadovoljstvom, in varnostjo.

Ti rezultati opozarjajo na dejstvo, da pri mladih iz mesta in mladih iz podeželja vrednote, povezane z odgovornostjo za odločitve, niso v ospredju. Je pa razvidno, da je konzervativna politika pri mladih iz podeželja višje na lestvici vrednot, liberalna politika pa je višje vrednotena pri mladih iz mesta.

Od 40 do 59 let	Ni pomembno (1)		Delno pomembno (2)		Zelo pomembno (3)	
Resnično prijateljstvo	3%	0%	6%	3%	91%	97%
Svet lepega, narava, umetnost	6%	0%	30%	26%	64%	74%
Zdravje	0%	0%	12%	0%	88%	100%
Red in stabilnost v družbi	0%	0%	33%	17%	67%	83%
Konzervativna politika brez večjih sprememb	58%	57%	39%	43%	3%	0%
Liberalna politika, ki poudarja individualnost, svobodo, moč trga, človekove pravice	18%	14%	46%	40%	36%	46%
Svoboda delovanja in mišljenja	0%	0%	15%	11%	85%	89%
Visoka rodnost, veliko število otrok	24%	20%	58%	71%	18%	9%
Varnost brez kriminala	3%	0%	6%	6%	91%	94%
Vzdrževanje tradicionalnih vrednot in mišljenja	12%	3%	52%	57%	36%	40%
Družinsko življenje	0%	0%	15%	0%	85%	100%
Varovanje narave	0%	0%	15%	0%	85%	100%
Uspeh v šoli, poklicu	3%	0%	39%	31%	58%	69%

Tabela 3: Prizadevanje anketirancev starih od 40 do 59 let za posamezne vrednote

Odrasli (40 – 59 let) pa so najvišje ovrednotili prijateljstvo, zdravje, varnost brez kriminala, družinsko življenje in varovanje narave.

Zaznala sva odstopanja okoli 10%. Največje razlike v vrednotni orientaciji opažava pri družinskem življenju in varovanju narave – ti dve področji sta bolj pomembni odraslim iz podeželja.

60 let ali več	Ni pomembno (1)		Delno pomembno (2)		Zelo pomembno (3)	
Resnično prijateljstvo	0%	0%	0%	14%	100%	86%
Svet lepega, narava, umetnost	0%	0%	29%	29%	71%	71%
Zdravje	0%	0%	0%	0%	100%	100%
Red in stabilnost v družbi	0%	0%	14%	29%	86%	71%
Konzervativna politika brez večjih sprememb	14%	57%	72%	29%	14%	14%
Liberalna politika, ki poudarja individualnost, svobodo, moč trga, človekove pravice	14%	29%	29%	29%	57%	42%
Svoboda delovanja in mišljenja	0%	0%	29%	29%	71%	71%
Visoka rodnost, veliko število otrok	14%	72%	57%	14%	29%	14%
Varnost brez kriminala	0%	0%	14%	0%	86%	100%
Vzdrževanje tradicionalnih vrednot in mišljenja	0%	0%	14%	57%	86%	43%
Družinsko življenje	0%	0%	0%	14%	100%	86%
Varovanje narave	0%	0%	14%	14%	86%	86%
Uspeh v šoli, poklicu	0%	0%	29%	29%	71%	71%

Tabela 4: Prizadevanje anketirancev starih 60 let ali več za posamezne vrednote

Vrednotne orientacije starejših (60 let ali več) kažejo na to, da so področja, kot so zdravje, varnost brez kriminala in družinsko življenje, uvrščena visoko na hierarhiji vrednot.

Odstopanja tukaj so večja kot pri ostalih starostnih skupinah. Ti rezultati kažejo na dejstvo, da ne obstajajo večje razlike med vrednotami starejših iz mesta in iz vasi.

Če povzameva rezultate, je iz njih razvidno, da so med mladimi, mladimi odraslimi, odraslimi in starejšimi iz urbanega okolja in iz ruralnega okolja najpomembnejše vrednote povezane z osebnim zadovoljstvom, zdravjem, varnostjo, prijateljstvom in mirnim družinskim življenjem. Torej obstaja tako v družbi kot pri posamezniku bolj ali manj urejena hierarhija vrednot. Je pa res, da se vrednote ne spreminjajo samo na individualni ravni, ampak tudi na družbeni.

12. Kako varno se počutite v svojem domačem okolju?

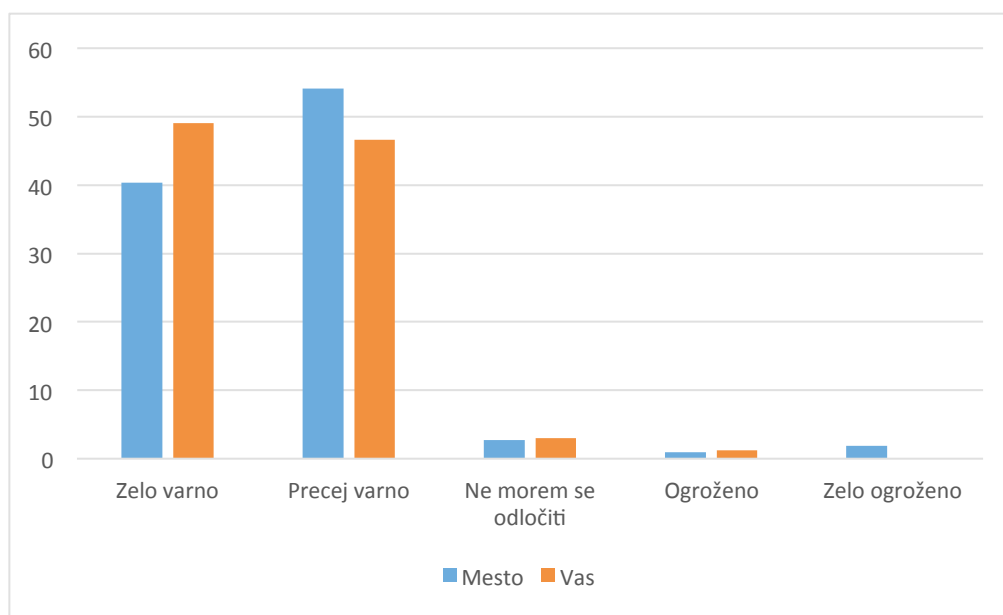

Diagram 19: Varnost v mestu in podeželja

Anketiranci iz mesta se v svojem okolju v večini počutijo precej varno (54%), anketiranci iz vasi pa zelo varno (49%). Možnost zelo ogroženo so izbrali le anketiranci iz mesta.

13. Če ste pri prejšnjem vprašanju odgovorili, da se v svojem domačem kraju počutite ogroženo, zakaj se počutite tako?

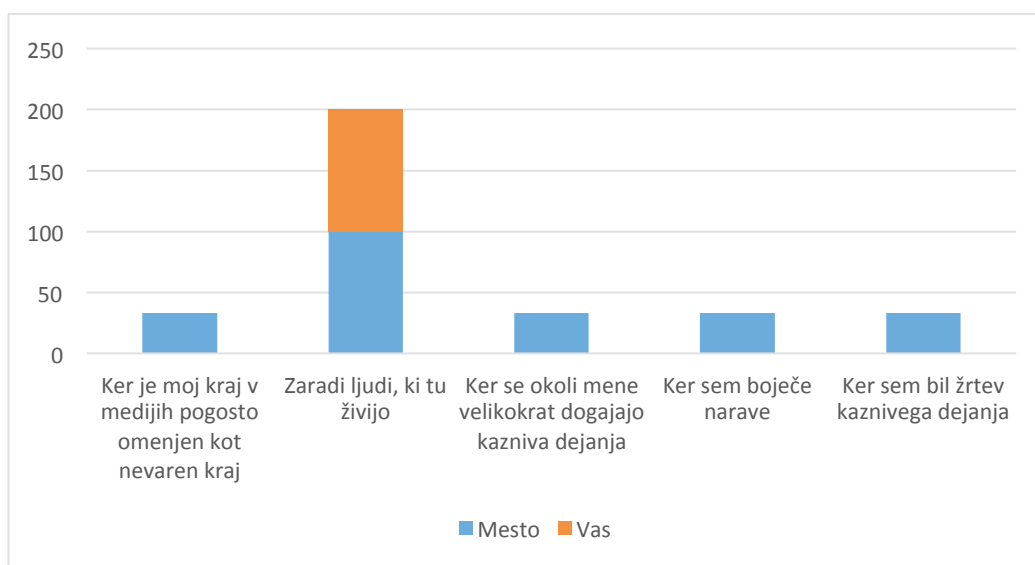

Diagram 20: Razlogi za ogroženost glede na tip naselja

Vsi, ki se počutijo ogroženo (iz mesta in podeželja), se tako počutijo zaradi ljudi, ki živijo blizu njih. Redki se bojijo zaradi drugih naštetih razlogov.

14. Ali okolje, v katerem živite vpliva na to, da vas je strah pred kriminalom?

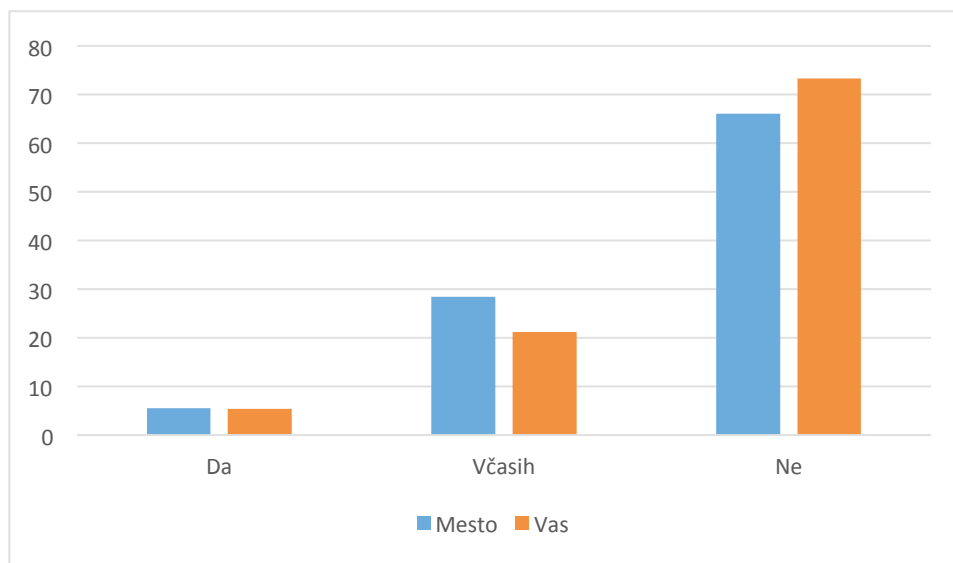

Diagram 21: Vpliv okolja na strah pred kriminalom

Večina anketirancev iz podeželja (73%) in mesta (66%) meni, da okolje ne vpliva na strah pred kriminalom. 21% anketirancev iz podeželja in 28% iz mesta meni, da včasih vpliva. 6% anketirancev iz mesta in 5% anketirancev iz podeželja pa trdi, da okolje vpliva na strah pred kriminalom.

Svoj odgovor so utemeljili:

- V mojem okolju ni kriminala.
- Živim v varnem okolju.
- Srečal sem sumljive ljudi v moji okolici.
- Mojim bližnjim se je že zgodilo, da so bili žrtev kriminalitete.
- Dandanes se srečujemo s preveliko stopnjo kriminala.

3.3 REZULTATI IN ANALIZA INTERVJUJEV

3.3.1 Intervju s Simono Klaus, etnologinjo in kulturno antropologinjo, doktorico znanosti

23. 02. 2021, srečanje preko aplikacije Zoom

Z avtoricama Barbaro Turk Niskač in Sašo Starec ste soavtorica prispevka Urbano življenje ob kmetijah ali ruralno življenje ob stolpnicah? : dilema jasne ločnice med urbanim in ruralnim. Raziskovali ste odnos med mestom in podeželjem, način življenja, suburbanizacijo ter prehajanje med ruralnim in urbanim prostorom. Najprej naju zanima, ali se meje med njima zabrisujejo in ali je razlika vse manj opazna?

Da, raziskava na terenu je pokazala, da ljudje kot mesto dojemajo le center mesta. Zakaj smo izbrale Savlje, predvsem zaradi tega, ker z enim korakom lahko stopiš iz mestnega okolja na podeželsko.

Svoje otroštvo ste preživeli na Blokah, nato ste odšli na gimnazijo v Ljubljano. Poznate oba načina življenja, poznate razlike med urbanim in ruralnim. Se vam zdi, da so prebivalci mesta drugačni od ljudi na podeželju?

Pred 30 leti je bilo drugače. Predvsem je bil ritem življenja počasnejši, spremembe so prihajale počasneje. Tudi mi smo poslušali Guns N' Roses, ampak so se te spremembe pojavljale pri nas veliko počasneje. Bili smo bolj povezani. Vsi smo se poznali. V mestu pa je to omejeno. V srednji šoli ni bilo stika, da bi se starši lahko spoznali. Bi si pa upala trditi, da se te razlike zabrisujejo. Na to zelo vpliva sodoben način življenja in komunikacijske tehnologije.

Kljub temu, da je jasno mejo med podeželjem in mestom težko določiti, kakšne so po vašem mnenju ključne razlike v načinu življenja?

Predvsem pri definiciji kaj razumemo kot podeželje in kaj kot mesto. Način življenja je v mestu hitrejši, več je nekih dražljajev in aktivnosti. Na podeželju nimamo opere, gledališča, kinodvorane ipd. Na podeželju je več vrtnarjenja, ukvarjanja z naravo, sprehodov, skratka druge stvari so v ospredju. To pričara neko iluzijo, da življenje poteka bolj počasi.

Zanima naju vaš pogled na idejo mesta oz. na urbani etos prostora – ali je tamkajšnje vsakodnevno življenje ljudi, njihovi medsebojni odnosi, njihove vrednote in prakse drugačno od ruralnega prostora?

Da, dinamika mesta je drugačna zaradi večjega števila ljudi. Ljudje so anonimni, vsak se briga zase.

Kakšen je prenos navad, običajev, verovanj, prepričanj in vrednot na podeželju?

Vrednote so zelo občutljiva tema. Mogoče v teh časih ko smo vsi zelo obremenjeni z virusom Covid-19, se pravzaprav zelo hitro lahko polarizirajo. Če konkretno govoriva za Ljubljano, se mi zdi, da se pozna proaktivnost, nek upor. Na podeželju se velikokrat srečamo s krščansko obarvanimi vrednotami.

Kako se razlikujejo načini komunikacije v urbanem in ruralnem prostoru? Je za mlade iz ruralnih področij bolj značilna neposredna, osebna komunikacija kot za mlade iz urbanih področij?

Ne bi delala ločnice med podeželjem in mestom. Odvisno je od posameznika in njegovega načina življenja.

Raziskujete tudi ponotranjenje norm in vrednot v procesu socializacije in vplive okolja, iz katerega izvira. Mislite, da nas okolje zelo zaznamuje oz. kako se po vašem mnenju razlikuje socializacija v urbanem in ruralnem okolju?

Okolje nas pomembno zaznamuje. Vrednote, ki jih posreduje ruralno okolje se razlikujejo od vrednot iz mesta. Na podeželju so skupne vrednote, predvsem krščanske, bolj izrazite. V mestu se srečamo z bolj multikulturnim okoljem, lahko pride do trkov različnih kultur, vrednot in vrednostnih sistemov.

Opažate, da je stopnja izobrazbe, ki jo posameznik pridobi, odvisna tudi od tega ali se rodi v urbanem ali ruralnem okolju?

Ne, mislim da je odvisno od ambicij, sposobnosti in vloženega truda posameznika.

Kaj mislite o preseljevanju izobraženih mladih iz podeželja v urbana središča znotraj države? Se nam s praznjenjem podeželja dogaja beg možganov?

Preprosto ni zaposlitvenih mest na podeželju. Tega ne bi ocenila kot beg možganov, ampak kot neizbežno realnost.

Menite, da okolje, v katerem živimo, vpliva tudi na strah pred kriminaliteto?

Rekla bi, da je ta strah posredovan s strani medijev, ki ustvarjajo moralno paniko.

Se vam zdi, da se razlikuje rodnostno vedenje v urbanem in ruralnem okolju?

Imajo ljudje iz podeželja večje število otrok?

Ni pomembno samo to ali živiš na podeželju ali v mestu. Gre se tudi za kulturno prirojenost in finančno ozadje. V ruralnem okolju imajo več možnosti za bivanje in samooskrbo. Na splošno velja, da je na podeželju več otrok.

Od nekdanj ste se zanimali za folkloristiko in za pripovedno izročilo, kot so miti, pravljice, pripovedke, pregovori in šale. Ali je po vašem mnenju prizadevanje za prenos običajev in negovanje kulturne tradicije na Slovenskem dovolj močno? Je to prizadevanje večje v ruralnem okolju?

Pravzaprav ne. Če pogledamo Gregorčke, je to v Ljubljani že dolgoletna tradicija. Določeni aspekti kulturnega in folklornega življenja se v enaki meri prenašajo na podeželju in v mestu. Kakšni so motivi za to, je drugo vprašanje. Razne folklorne skupine ali pripovedovalski festivali so lahko tudi v mestih zelo prisotni.

Menite, da v Sloveniji obstaja konflikt med mestom in podeželjem, ki se v precejšnji meri udejanja tudi v politični sferi?

Da, velikokrat gre tudi za medijske reprezentacije. V mestu opažam večjo toleranco do drugačne politične opredelitve kot na vasi. Imela sem možnost sodelovati v volilnih komisijah in volilni rezultati v mestu so bili popolnoma drugačni kot na podeželju.

3.3.2 Intervju z Danielom Lasbaherjem, duhovnikom župnije Tezno

26. 01. 2021, srečanje preko aplikacije Zoom

Kako poteka vaš dan v tednu?

Vstanem ob 6. uri, sledi premišljevanje ali duhovno branje. Ob 8. uri se odpre župnijska pisarna in ljudje prihajajo urejat razne župnijske zadeve. Ker smo mestna župnija poteka sredi dneva pogosto kakšen pogreb, popoldne poteka verouk, zvečer pa maša. Kot duhovnik sem na razpolago ljudem in so prav slednji tisti, ki mi polnijo ure dneva.

Koliko prostega časa imate? Kaj počnete v svojem prostem času?

Ker smo duhovniki čez vikend zasedeni, je moj prosti dan sredo. V prostem času rad kolesarim, grem v hribe, na bazen ali pa preprosto kaj ustvarjam.

Kako pomembna se vam zdi slovenska kultura, prenos običajev in kulturnih tradicij?

Kar pomenijo temelji za hišo, pomeni kultura za narod. Ko narod neha ceniti lastno kulturo, si izpodkopava lastne korenine.

Kako vi pripomorete k ohranjanju kulture, običajev ter kulturnih tradicij?

Bojim se, da je moj delež majhen. Cerkev že dolgo nima več v rokah ključa, da bi korenito vplivala na slovensko kulturo, običaje in tradicije. Ta ključ imajo danes v rokah šolski sistemi, najbolj pa mediji.

Katere vrednote so vam pomembne?

Poštenost, pravičnost, čut za sočloveka, dobronamernost, odprtost za dialog.

Se vam zdi, da je danes veliko več nevernikov oz. ateistov? Zakaj?

Mislím, da vsak človek v nekaj verjame. To, ali je njegova ideologija omejena samo na materialni svet ali pa vključuje tudi duhovnega, je že drugo vprašanje. Po mojem mnenju obstaja danes veliko iskalcev vere.

Ali udeležba ljudi pri obiskovanju cerkvenih obredov upada? Kakšni so po vašem mnenju vzroki za to?

Ozirajoč se na 80. leta je danes čutiti velik upad. Vzrokov za to je verjetno več. Zdi se mi, da se je v zadnjem obdobju krščanstvo prenašalo iz roda v rod samo na ravni tradicije ne pa na ravni osebne vere in prepričanja. Drugi razlog je zaposlitev, ki pogosto vzame staršem ves razpoložljiv čas. Družina v mestu še komaj kdaj skupaj zadiha. Tretji razlog je način življenja. Včasih so šli v nedeljo k maši in nikamor drugam, ker ni bilo možnosti. Danes pa lahko v nedeljo zjutraj »skočiš« na morje, greš na treninge, tekme, na praznovanje rojstnih dni ipd.

Kakšno vlogo in pomen ima vera za vas?

Vera predstavlja temelj mojega življenjskega ravnanja in razmišljanja. Je neke vrste kompas, ki mi kaže smer v življenju. Daje mi veliko mero svobode, ki me dela zadovoljnega in srečnega. Vera je tista, ki mi pomaga, da se trudim vzpostavljati pravilen odnos do ljudi.

Kakšne starostne skupine ljudi prevladujejo pri obredih?

Prevladujejo starejši ljudje. Ko se človek sooča s svojo minljivostjo in pojenjanjem življenjskih moči, začne gledati na življenje drugače.

Koliko otrok danes nadaljuje obiskovanje maše po opravljeni birni?

Od 20-tih birmanih jih povprečno ostane kakšnih 5.

Se vam zdi, da število otrok v vašem kraju upada ali narašča? Kako si to razlagate?

To je za mesto in mestne četrti Maribora zanimivo vprašanje. Število otrok skoraj gotovo narašča zaradi priseljencev, ki prihajajo iz bivših jugoslovanskih republik. Kar zadeva slovenske družine in slovenske otroke, pa gotovo upada.

Kako priljubljen je danes oratorij pri otrocih?

Zelo. Komaj čakajo, kdaj bo spet. Minulo poletje so bili zelo žalostni, ker je bil zaradi epidemije odpovedan.

Morda pri verskih obredih opazite tudi ljudi iz drugih krajev, morda celo iz podeželja? Če da, potem je to le ob posebnih priložnostih in praznikih, ali redno?

Ni večjih posebnosti. V mestu smo vajeni migracij. Eni se odselijo, drugi pridejo.

Zanima me občutek varnosti v vašem kraju. Se počutite varno, ko se sami sprehajate po mestu?

Ko se sprehajam po ulicah mesta Maribora, me ni strah. Tudi slabe izkušnje še nisem imel. Res pa je, da ne spadam med pretirano prestrašene ljudi.

So se zgodila kakršnakoli kazniva dejanja v vašem kraju?

Kazniva dejanja v mestni četrti Tezno so na dnevnem redu. Vsake toliko časa zagori Surovina. Najbolj mi ostaja v spominu dogodek, ko se je tat zatekel v župnišče. Kot razlog je navedel, da bi se rad pogovoril z duhovnikom. V pogovoru mi je priznal, da krade, jemlje mamila in da ga išče policija. Čez nekaj dni sem opazil v časopisih, da ga je policija ujela.

3.3.3 Intervju z Ivanom Potrebuješem, duhovnikom manjše župnije Janeza Krstnika Kovor

03. 02. 2021, srečanje preko aplikacije Zoom

Kako poteka vaš dan v tednu?

Najprej zmolim molitev, imam uradne ure, poskrbim za čebele, pripravim in pojem kosilo, berem verske knjige, mašujem, pogledam Dnevnik, zmolim in grem spat.

Koliko prostega časa imate? Kaj počnete v svojem prostem času?

Prostega časa imam 3 ure na dan. Skrbim za čebele, točim med, skrbim za cerkev in okolico ter negujem sadno drevje.

Kako pomembna se vam zdi slovenska kultura, prenos običajev in kulturnih tradicij?

Kultura se mi zdi zelo pomembna, zato si prizadevam da se ohranja.

Kako vi pripomorete k ohranjanju kulture, običajev ter kulturnih tradicij?

K ohranjanju kulture in običajev pripomorem z udeležbo na prireditvah, skrbjo za cerkev in sakralne objekte. Tudi blagoslovim novozgrajene stavbe gasilskih društev.

Katere vrednote so vam pomembne?

Pomembne so mi krščanske vrednote: iskrenost, delavnost, poštenost, dobrosrčnost.

Se vam zdi, da je danes veliko več nevernikov oz. ateistov? Zakaj?

Ni veliko več nevernikov, samo ljudje se redkeje udeležujejo verskih obredov.

Ali udeležba ljudi pri obiskovanju cerkvenih obredov upada? Kakšni so po vašem mnenju vzroki za to?

Udeležba pri bogoslužju rahlo upada. Vzroki za upad obiska so nepoznavanje pomena in vrednosti obreda.

Kakšno vlogo in pomen ima vera za vas?

Vloga vere je zame življenjskega pomena. Z veseljem jo širim in predajam.

Kakšne starostne skupine ljudi prevladujejo pri obredih?

Prevladujejo predstavniki starejše starostne skupine, pogosto ženske.

Koliko otrok danes nadaljuje obiskovanje maše po opravljeni birmi?

Po birmi nadaljuje z obiskovanjem maše manj kot tretjina otrok.

Se vam zdi, da število otrok v vašem kraju upada ali narašča? Kako si to razlagate?

Število otrok rahlo upada, saj rodnost ni več tako visoka kot je bila nekoč. Prav tako se jih pri verskih obredih udeleži manj kot v preteklosti.

Kako priljubljen je danes oratorij pri otrocih?

Oratorij je zelo priljubljen. Organiziramo ga vsako leto teden po koncu pouka.

Morda pri verskih obredih opazite tudi ljudi iz drugih krajev, morda celo iz mesta? Če da, potem je to le ob posebnih priložnostih in praznikih, ali redno?

Verniki prihajajo tudi iz drugih krajev, vendar je to po večini le ob praznikih.

Zanima me občutek varnosti v vašem kraju. Se počutite varno, ko se sami sprehajate po vasi?

Počutim se varno.

So se zgodila kakršnakoli kazniva dejanja v vašem kraju?

V župniji Janeza Krstnika Kovor nisem bil deležen nobenega kaznivega dejanja.

3.3.4 Intervju s Slavico Jaušovec, članico društva podeželskih žena Gornja Radgona

29. 01. 2021, Gornja Radgona

Vemo da se je vaše društvo skozi čas spreminjalo. Je število članic naraščalo/padalo in koliko članov štejete trenutno?

Število članic je skozi čas kar precej naraščalo. Trenutno šteje društvo 150 članic.

Kako dolga je tradicija vašega delovanja?

Društvo obstaja od leta 1975, torej je tradicija našega delovanja 45 let.

Katera starostna skupina prevladuje?

Prevladujejo predstavnice starejše starostne skupine.

Katero stopnjo izobrazbe ima večina članic?

Večina članic ima dokončano poklicno šolo.

Ali v vašem društvu prevladujejo članice iz podeželja ali mesta?

Smo društvo podeželskih žena, zato prevladujejo članice iz podeželja.

Kako pomembna se vam zdi slovenska kultura, prenos običajev in kulturnih tradicij?

Slovenska kultura, prenos običajev ter kulturnih tradicij se mi zdi zelo pomembna, saj je zelo pomembna za ohranitev dediščine.

Kako vi pripomorete k ohranjanju kulture, običajev ter kulturnih tradicij?

V društvu se ohranja in prenaša iz roda v rod veliko starih, danes neuporabljenih običajev. Zaradi vse hitrejšega in modernejšega načina življenja so določena kmečka opravila popolnoma »izumrla«. V društvu se trudimo, da del tega ohranjamo. V ta namen se pripravljajo razstave in razne delavnice.

Danes poznamo veliko različnih društev, ki pripomorejo k ohranjanju običajev in kulturnih tradicij. Menite, da danes popularnost teh društev upada ali narašča? Zakaj menite, da je tako?

Popularnost društev vsekakor upada, starejši ne zmorejo več, mlajši imajo obveznosti kot so zaposlitev, izobraževanje, interesne dejavnosti in jim zato primanjkuje prostega časa.

Vsakemu posamezniku so določene vrednote pomembnejše od drugih. Katere so najbolj in najmanj pomembne za vas in zakaj?

Najbolj pomembne vrednote zame so: družina, zdravje, poštenost, ohranjanje tradicij, vzgoja. Najmanj pomembne vrednote pa so nepotrebne materialne dobrine.

Menite, da je skrb za družino, vzgojo otrok in izkazovanje čustev bolj naloga/vloga ženske kot moškega?

Skrb za družino, vzgojo otrok in izkazovanje čustev je naloga tako ženske in moškega.

Ali naj si partnerja enakopravno delita delo v družini in se podpirata v svojih poklicnih karierah?

Seveda, saj je le tako lahko zakon uspešen.

Mislite, da okolje v katerem otrok odrašča, vpliva na njegov pogled na svet?

Menite, da so mladi iz mesta drugačni kot mladi iz podeželja?

Okolje vsekakor vpliva na njegov pogled na svet. Menim, da imajo otroci iz mesta in podeželja privzgojene različne vrednote. Podeželski otroci bolj cenijo stik z naravo in osnovne vrednote. Velikokrat so manj izpostavljeni negativnim vplivom družbe (kriminal ipd.).

Kaj menite, da je pri vzgoji pomembno?

Pri vzgoji je najbolj pomemben vzgled, saj otroci posnemajo odrasle. Otroku je pomembno predstaviti negativne in pozitivne vidike življenja, vendar v različnih obdobjih starosti.

Kakšno vlogo in pomen ima vera za vas?

Vera je samostojna odločitev vsakega posameznika. Vera nam je bila privzgojena, skozi vero so nas učili dobrih dejanj in ločevanja med dobrim in slabim.

Kakšen mobilni telefon uporabljate: večnamenski mobilni telefon, ki omogoča uporabo aplikacij, slikanje, snemanje ali običajni telefon?

Zadnjih nekaj let uporabljam večnamenski mobilni telefon.

Uporabljate socialna omrežja ali raje osebni stik in komunikacijo?

Uporabljam zelo malo socialnih omrežij. Za kakšen pogovor pa imam seveda raje osebni stik in komunikacijo.

Ste bili v zadnjih letih žrtev kakršnegakoli kaznivega dejanja?

Ne.

Se počutite varno, ko se sami sprehajate po vasi?

Da.

3.3.5 Intervju z mladostnikom iz mesta, Anejem Virtnikom

11. 02. 2021, srečanje preko aplikacije Zoom

Kako poteka vaš dan v tednu?

Zjutraj vstanem, pojem zajtrk in se odpravim v šolo. Po pouku grem na sprehod s psom. Po kosilu opravim šolske obveznosti. V prostem času igram video igre in grem v fitnes. Po opravljenem treningu pojem večerjo, se stuširam, pogledam kakšen film ali serijo in se odpravim spat.

Koliko prostega časa imate? Kaj počnete v svojem prostem času?

Na dan imam približno 2 - 5 ur prostega časa. V prostem času igram video igre ali obiščem fitnes in pogledam kakšen film ali serijo.

Kako pomembna se vam zdi slovenska kultura, prenos običajev in kulturnih tradicij?

Sem nevtralnega mnenja. Delno se mi zdi pomembna, delno pa ne.

Kako vi pripomorete k ohranjanju kulture, običajev ter kulturnih tradicij?

Osebno ne pripomorem.

Danes poznamo veliko različnih društev, ki pripomorejo k ohranjanju običajev in kulturnih tradicij. Poznate kakšno društvo v mestu?

V moji bližnji okolici ni nobenega takšnega društva.

Vsakemu posamezniku so določene vrednote pomembnejše od drugih. Katere so najbolj in najmanj pomembne za vas in zakaj?

Najbolj pomembne vrednote so mi ljubezen, zdravje in družina. Najmanj pa visoka rodnost in konzervativna politika.

Menite, da je skrb za družino, vzgojo otrok in izkazovanje čustev bolj naloga/vloga ženske kot moškega?

Menim, da je ta vloga enakovredna za oba spola.

Ali naj si partnerja enakopravno delita delo v družini in se podpirata v svojih poklicnih karierah?

Seveda.

Mislite, da okolje v katerem otrok odrašča, vpliva na njegov pogled na svet?

Menite, da so mladi iz mesta drugačni kot mladi iz podeželja?

Okolje zelo vpliva na otrokov pogled na svet. Prav tako menim, da so mladi iz mesta drugačni kot mladi iz podeželja.

Kaj menite, da je pri vzgoji pomembno?

Da otroka spoštujemo in mu pustimo prostor, da razvije svoje poglede in stališča. Vsekakor pa ga moramo pri tem usmerjati in mu stati ob strani.

Se vam zdi, da število otrok v vaši okolici upada ali narašča? Kako si to razlagate?

Zdi se mi, da ne upada in ne narašča.

Kakšno vlogo in pomen ima vera za vas?

Sem ateist, torej vera zame nima pomena.

Vam je bližje konzervativna politika z verskimi vrednotami ali bolj liberalna politika, ki poudarja individualnost, svobodo, moč trga, človekove pravice?

Bližje mi je liberalna politika.

Kakšen mobilni telefon uporabljate: večnamenski mobilni telefon, ki omogoča uporabo aplikacij, slikanje, snemanje ali običajni telefon?

Že od vsega začetka uporabljam večnamenski mobilni telefon.

Uporabljate socialna omrežja ali raje osebni stik in komunikacijo?

Raje imam osebni stik in komunikacijo, vendar uporabljam tudi socialna omrežja, ki imajo svoje prednosti.

Ste bili v zadnjih letih žrtev kakršnegakoli kaznivega dejanja?

Ja, ukradli so nam predpražnik.

Se počutite varno, ko se sami sprehajate po mestu ali soseski?

Da.

3.3.6 Intervju z mladostnico iz podeželja, Živo Potisk

27. 01. 2021, osebno, Hotinja vas

Kako poteka vaš dan v tednu?

Zjutraj vstanem, do 14.00 opravim šolo, prosti čas posvetim hobijem (šport, anime). Zvečer se pripravim na spanec.

Koliko prostega časa imate? Kaj počnete v svojem prostem času?

Imam veliko prostega časa. Ukvarjam se s športom, berem, se učim tuje jezike in igram klavir ter kitaro.

Kako pomembna se vam zdi slovenska kultura, prenos običajev in kulturnih tradicij?

Zdi se mi pomembna.

Kako vi pripomorete k ohranjanju kulture, običajev ter kulturnih tradicij?

Na žalost ne počnem nič posebnega, kar bi pripomoglo k ohranjanju kulture in tradicije.

Danes poznamo veliko različnih društev, ki pripomorejo k ohranjanju običajev in kulturnih tradicij. Poznate kakšno društvo v mestu?

Ne poznam.

Vsakemu posamezniku so določene vrednote pomembnejše od drugih. Katere so najbolj in najmanj pomembne za vas in zakaj?

Najbolj so mi pomembne: družina, prijatelji, denar. Družina in prijatelji zato, ker brez njih ne bi mogla biti uspešna. Denar pa zato, ker živimo v kapitalističnem svetu in brez denarja ne moreš normalno živeti. Najmanj pomembna mi je politika.

Menite, da je skrb za družino, vzgojo otrok in izkazovanje čustev bolj naloga/vloga ženske kot moškega?

Ne, menim, da je to naloga obeh spolov.

Ali naj si partnerja enakopravno delita delo v družini in se podpirata v svojih poklicnih karierah?

Da.

Mislite, da okolje v katerem otrok odrašča, vpliva na njegov pogled na svet?

Menite, da so mladi iz mesta drugačni kot mladi iz podeželja?

Menim, da okolje vpliva. Danes ni več tako velikih razlik med mestom in vasjo kot nekoč.

Kaj menite, da je pri vzgoji pomembno?

Lep odnos med starši in otroci ter zaupanje.

Se vam zdi, da število otrok v vašem kraju upada ali narašča? Kako si to razlagate?

Upada. Mlade družine se selijo v mesta.

Kakšno vlogo in pomen ima vera za vas?

Nima pomena.

Vam je bližje konzervativna politika z verskimi vrednotami ali bolj liberalna politika, ki poudarja individualnost, svobodo, moč trga, človekove pravice?

Liberalna politika.

Kakšen mobilni telefon uporabljate: večnamenski mobilni telefon, ki omogoča uporabo aplikacij, slikanje, snemanje ali običajni telefon?

Večnamenski telefon.

Uporabljam socialna omrežja ali raje osebni stik in komunikacijo?

Uporabljam, ampak imam raje stik v živo.

Ste bili v zadnjih letih žrtev kakršnegakoli kaznivega dejanja?

Ne.

Se počutite varno, ko se sami sprehajate po vasi?

Da.

3.3.7 Intervju s predstavnico odrasle generacije iz mesta, Mojco Topler

30. 01. 2021, osebno, Maribor

Kako poteka vaš dan v tednu?

Čez teden se posvečam zaposlitvi. Običajno se delavnik zaključi pozno popoldan. pripravim kosilo, pospravim in je običajno že večer. V soboto kaj postorim po hiši, obiski prijateljev, družine, kak sprehod in počitek.

Koliko prostega časa imate? Kaj počnete v svojem prostem času?

Zaenkrat ga imam zelo malo. V prostem času sem najraje z mojimi domačimi, se družim s prijatelji, grem v hribe.

Kako pomembna se vam zdi slovenska kultura, prenos običajev in kulturnih tradicij?

Zelo pomembna.

Kako vi pripomorete k ohranjanju kulture, običajev ter kulturnih tradicij?

Praznični čas v decembru preživim z družino, pečemo piškote, skupaj krasimo in postavljamo smrečico, izdelujemo voščilnice. Na Prešernov dan smo včasih obiskovali muzeje, razstave, gradove. Za veliko noč pečemo potico, barvamo pirhe, nesemo jedi k blagoslovu. Na cvetno nedeljo nesemo cvetje k blagoslovu. Ob pustu smo se udeleževali povork. Za prvomajske praznike si privoščimo oddih, obisk grobov na dan mrtvih,...

Danes poznamo veliko različnih društev, ki pripomorejo k ohranjanju običajev in kulturnih tradicij. Poznate kakšno društvo v mestu?

Kulturno društvo Nova vas.

Vsakemu posamezniku so določene vrednote pomembnejše od drugih. Katere so najbolj in najmanj pomembne za vas in zakaj?

Najbolj mi je pomembna družina, zdravje, sreča, svoboda, delovna vnema, izobraženost, ljubezen, mir, solidarnost, enakost, resnica. Manj pomembne vrednote so ugled, denar, udobje, zabava. Nepomembne vrednote so slava in moč.

Menite, da je skrb za družino, vzgojo otrok in izkazovanje čustev bolj naloga/vloga ženske kot moškega?

Ne bi smelo biti tako, vendar žal v večini primerov še vedno je. Vendar občutno manj kot v času naših staršev in starih staršev.

Ali naj si partnerja enakopravno delita delo v družini in se podpirata v svojih poklicnih karierah?

Absolutno da.

Mislite, da okolje v katerem otrok odrašča, vpliva na njegov pogled na svet. Menite, da so mladi iz mesta drugačni kot mladi iz podeželja?

Vpliv okolja je lahko zelo močan, tako pozitiven kot tudi negativen, sploh v primerih, ko je krhko primarno okolje (družina). Mislim, da se mladi iz podeželja in mesta razlikujejo.

Kaj menite, da je pri vzgoji pomembno?

Pomembno je najprej postaviti sebi meje, nato te meje prenesti na otroka. Zelo pomembno je, da sta partnerja pri vzgoji složna. Otroka je v prvi vrsti pomembno imeti brezpogojno rad. Otroci naj počnejo prave stvari iz spoštovanja in zavedanja, da je tako prav in ne iz strahu.

Se vam zdi, da število otrok v vaši okolici upada ali narašča? Kako si to razlagate?

Če pogledam širše, bi rekla, da število otrok upada, ker se zaradi daljšega šolanja, kariere, mladi zelo pozno odločajo za otroke. Vedno več je tudi ljudi brez otrok.

Kakšno vlogo in pomen ima vera za vas?

Deluje kot moč in tolažba, ko to potrebujemo. V kaj kdo veruje je njegova osebna stvar. Velikokrat vera daje upanje v boljši jutri.

Vam je bližje konzervativna politika z verskimi vrednotami ali bolj liberalna politika, ki poudarja individualnost, svobodo, moč trga, človekove pravice?

Politika je pomembna zato, da demokracijo, pravila, predpise, zakone. Da je država v kateri živimo urejena, da so pravno in formalno urejena posamezna razmerja, da je varna. Da vodi in usmerja družbo kot celoto. Nepomembno je ali so to liberalci ali konzervativci. Pomembno je, da delujejo v širše dobro, v dobro svojih ljudi.

Kakšen mobilni telefon uporabljate: večnamenski mobilni telefon, ki omogoča uporabo aplikacij, slikanje, snemanje ali običajni telefon?

Večnamenski telefon. Sploh si ne predstavljam več biti brez njega.

Uporabljate socialna omrežja ali raje osebni stik in komunikacijo?

Veliko raje imam osebni stik in osebno komunikacijo kar se tiče družine in prijateljevanja. Je pa velikokrat prednost socialnih omrežij, da slišiš, vidiš ali si v kontaktu z nekom, ki je daleč. Ko pa govorimo o službi, je veliko bolj produktiven neosebni stik, socialna omrežja in spletne aplikacije.

Ste bili v zadnjih letih žrtev kakršnegakoli kaznivega dejanja?

Ne.

Se počutite varno, ko se sami sprehajate po mestu ali soseski?

Čez dan nimam nobenih težav. Ob večerih je kar neprijetno, če ni ulične razsvetljave, vendar nič drugače kot je bilo pred 20 leti.

3.3.8 Intervju s predstavnikom odrasle generacije iz podeželja, Aleksandrom Kozelom

22. 01. 2021, srečanje preko aplikacije Zoom

Kako poteka vaš dan v tednu?

Zjutraj opravim jutranja opravila in se odpravim v službo.

Koliko prostega časa imate? Kaj počnete v svojem prostem času?

Prosti čas imam popoldne in ob koncu tedna. V tem času gledam televizijo ali pa se družim s prijatelji.

Kako pomembna se vam zdi slovenska kultura, prenos običajev in kulturnih tradicij?

Zelo pomembna.

Kako vi pripomorete k ohranjanju kulture, običajev ter kulturnih tradicij?

Udeležujem se vseh dogodkov na vasi.

Danes poznamo veliko različnih društev, ki pripomorejo k ohranjanju običajev in kulturnih tradicij. Poznate kakšno društvo v mestu?

Ne.

Vsakemu posamezniku so določene vrednote pomembnejše od drugih. Katere so najbolj in najmanj pomembne za vas in zakaj?

Najbolj so mi pomembni prijatelji in družina. Najmanj pa denar.

Menite, da je skrb za družino, vzgojo otrok in izkazovanje čustev bolj naloga/vloga ženske kot moškega?

Menim, da je to bolj vloga žensk.

Ali naj si partnerja enakopravno delita delo v družini in se podpirata v svojih poklicnih karierah?

Da.

Mislite, da okolje v katerem otrok odrašča, vpliva na njegov pogled na svet?

Menite, da so mladi iz mesta drugačni kot mladi iz podeželja?

Menim, da okolje zelo vpliva na odraščanje otroka. Zato mislim, da se mladi iz mesta in podeželja razlikujejo.

Kaj menite, da je pri vzgoji pomembno?

Odnos staršev do otroka in čim več druženja z otrokom.

Se vam zdi, da število otrok v vašem kraju upada ali narašča? Kako si to razlagate?

Narašča, saj se priseljujejo družine iz mesta.

Kakšno vlogo in pomen ima vera za vas?

Nima pomembne vloge. Vseeno spoštujem verske praznike in običaje.

Vam je bližje konzervativna politika z verskimi vrednotami ali bolj liberalna politika, ki poudarja individualnost, svobodo, moč trga, človekove pravice?

Liberalna.

Kakšen mobilni telefon uporabljate: večnamenski mobilni telefon, ki omogoča uporabo aplikacij, slikanje, snemanje ali običajni telefon?

Večnamenski.

Uporabljate socialna omrežja ali raje osebni stik in komunikacijo?

Uporabljam oboje, ampak pristni stik mi je bližje.

Ste bili v zadnjih letih žrtev kakršnegakoli kaznivega dejanja?

Ne.

Se počutite varno, ko se sami sprehajate po vasi?

Počutim se zelo varno.

3.3.9 Analiza intervjujev

Preverila sva ali sploh lahko govorimo o dveh polih. Namen naloge ni predstaviti razlik samo v teoriji, ampak se pozanimati tudi v praksi z različnimi vprašalniki. Opravila sva več intervjujev: s strokovnjakinjo, etnologinjo in kulturno antropologinjo; s članico društva podeželskih žena; primerjala sva življenjske vzorce različnih starostnih skupin glede na okolje, kjer posameznik prebiva. Vključila sva razlikovanje vrednotne orientacije, ugotavljanje strahu pred kriminaliteto, rodnostno vedenje, volilno vedenje, spolne vloge in negovanje tradicij. Zanimalo naju je, ali so se tudi na vasi razrahljale vezi posameznikov z organiziranimi religijskimi skupnostmi, zato sva duhovnika iz obeh okolij povprašala ali je posvetni način življenja prevladal nad religijskim.

4. ZAKLJUČEK

RAZPRAVA IN INTERPRETACIJA REZULTATOV

Na začetku raziskovanja sva si postavila 8 hipotez, ki sva jih z različnimi metodami raziskovanja skozi raziskovalno nalogo poizkusila potrditi ali ovreči. Z raziskovanjem sva prišla do različnih novih spoznanj ter odgovora na temeljno vprašanje o socioloških vidikih načinov življenja v mestih in na podeželju.

1. Hipoteza:

»Mladi iz ruralnih področij več časa posvetijo neposredni, osebni komunikaciji in na splošno osebnim stikom kot mladi z urbanih področij (Hopkins, 2010).«

Na podlagi analize ankete in intervjujev sva hipotezo ovrgla.

Anketni vprašalnik: vprašanje 10, diagram 16, 17 in 18: diagrami dokazujejo, da mladi iz mesta posvetijo več časa osebni komunikaciji kot mladi iz ruralnih območij. Intervjuja z mladostnikom/co iz mesta, podeželja: vprašanje 15: oba intervjuvanca sta povedala, da imata raje osebni stik.

Intervju z dr. Simono Klaus: vprašanje 6: intervjuvanka meni, da ne bi smeli vzpostavljati ločnice v načinu komunikacije med mestom in podeželjem.

2. Hipoteza:

»Ponotranjenje različnih družbenih norm in vrednot v procesu socializacije vpliva na oblikovanje identitete, ki je drugačna pri mladih na ruralnih območjih kot pri mladih iz urbanih predelov.«

To hipotezo sva delno ovrgla.

Anketni vprašalnik: vprašanje 11, tabela 1: pomen posameznih vrednot mladih v mestu in na podeželju se minimalno razlikuje.

Intervjuja z mladostnikom/co iz mesta in iz podeželja: vprašanje 6: obema mladostnikoma so najpomembnejše vrednote družina, prijatelji, ljubezen in denar. Najnižje na lestvici vrednot je zanimanje za politiko in imeti moč nad drugimi.

Intervju z dr. Simono Klaus: vprašanje 7: mnenje intervjuvanke je, da so na podeželju v ospredju drugačne vrednote kot v mestu.

3. Hipoteza:

»Strah pred kriminaliteto je v urbanem okolju višji kot na podeželju.«

To hipotezo sva potrdila.

Anketni vprašalnik: vprašanje 12, diagram 19: ugotavljala sva strah pred kriminaliteto in anketa je pokazala, da se več ljudi v mestu počuti manj varno oz. ogroženo.

Intervju z duhovnikom iz mesta: vprašanje 15; intervju z mladostnikom iz mesta: vprašanje 16: oba intervjuvanca sta že bila žrtev kaznivega dejanja.

4. Hipoteza:

»Obstoj političnega razcepa med urbanim in ruralnim: politična usmerjenost urbane populacije je bolj liberalna, ruralni populaciji pa je bližje konzervativna politika z verskimi vrednotami.«

To hipotezo sva delno ovrgla.

Anketni vprašalnik: vprašanje 7, diagram 13: rezultati ankete so prikazali, da v mestu, in na podeželju prevladuje liberalna politika.

Intervjuvanci iz mesta in podeželja: vprašanje 13: vsem je bližje liberalna politika.

Intervju z dr. Simono Klaus: vprašanje 13: intervjuvanka je sodelovala v volilnih komisijah in ugotovila, da so bili volilni rezultati v mestu popolnoma drugačni kot na podeželju. Ta odgovor nakazuje, da so vrednote pomemben dejavnik politične usmerjenosti. To še posebej velja za verske vrednote.

Da bi vlogo vrednot pri oblikovanju volilnih izidov potrdili tudi v Sloveniji v drugem desetletju 21. stoletja, pa bi bile potrebne nove, dodatne raziskave. Ob tem ostaja odprto vprašanje, kakšno vlogo ima prostor v primerjavi z drugimi dejavniki volilnega vedenja, kot so različni družbenoekonomski kazalniki (npr. starost, višina dohodkov, poklicna sestava), vernost, vrednotna usmerjenost in življenjski stil. Tiran J. (2015): Urbano proti ruralnemu: (Nov) razcep v slovenskem političnem prostoru. Teorija in praksa let. 52 1-2/2015. (Dostopno na: http://dk.fdv.uni-lj.si/db/pdfs/TiP2015_1-2_Tiran.pdf, ogledano 8. 02. 2021)

5. Hipoteza:

»Prizadevanje za prenos običajev in negovanje kulturne tradicije je večje v ruralnem okolju.«

Hipotezo sva potrdila.

Anketni vprašalnik: vprašanje 5, diagram 11: v anketnem vprašalniku je razvidno, da si za prenos običajev in negovanje kulturne tradicije bolj prizadevajo v ruralnem okolju.

Intervju z duhovnikom iz mesta in iz vasi: vprašanje 3, 4; intervju s članico društva podeželskih žena Gornja Radgona: vprašanje 3, 4; intervjuji s predstavniki mesta in podeželja: vprašanje 3, 4; intervju z dr. Simono Klaus: vprašanje 12: vsi intervjuvanci so pripisali pomen ohranjanju tradicije. Prebivalci podeželja pa k temu bolj pripomorejo kot prebivalci iz mesta.

6. Hipoteza:

»Ljudje, ki živijo v mestu, se manj držijo tradicionalnih opredelitev spolnih vlog kot ljudje iz podeželja.«

To hipotezo sva potrdila.

Anketni vprašalnik: vprašanje 2, diagram 6, 7 in 8: iz rezultatov je razvidno, da so so v mestu vloge bolj integrirane kot na podeželju. Kljub temu pa sva ugotovila, da so tradicionalne spolne vloge še vedno opazne in jasno določene tako v mestu kot na vasi. Gospodinjenje in vzgoja otrok je v večini domena žensk, ženske opravljajo več dela v svoji zasebni sferi kot njihovi partnerji.

Intervjuji s predstavniki iz mesta in podeželja: vprašanje 7; intervju s članico društva podeželskih žena Gornja Radgona: vprašanje 10: stališča intervjuvancev o skrbi za družino in vzgoji otrok so, da bi moralo biti družinsko delo simetrično razdeljeno.

Vendar so te spremembe počasne. Čeprav se velika večina žensk in moških strinja, da bi moralo biti družinsko delo razdeljeno, pa le malo moških prevzame dejansko odgovornost za opravila v enaki meri. (Haralambos, Holborn, 1999, str. 643)

7. Hipoteza:

»Ker je meja med podeželjem in mestom vse težje določiti, ni opaziti prepoznavnih razlik v izobraženosti ruralne in urbane populacije.«

To hipotezo sva potrdila.

Intervju z dr. Simono Klaus: vprašanje 8: intervjuvanka je mnenja, da je stopnja izobraženosti odvisna od ambicij, sposobnosti in vloženega truda posameznika.

8. Hipoteza:

»Za ruralno okolje je značilna višja rodnost kot za urbano.«

Hipotezo sva potrdila.

Anketni vprašalnik: vprašanje 1, diagram 5: v urbanem okolju živi več družin z enim otrokom. Na podeželju je več družin z dvema ali več otroki.

Intervju z dr. Simono Klaus: vprašanje 11: stališče intervjuvanke glede rodnostnega vedenja je, da se zaradi večjih možnosti za bivanje in samooskrbo na podeželju starši odločajo za večje število otrok.

KONČNI SKLEP

Če povzameva rezultate lastnega raziskovalnega dela ugotoviva, da meja med ruralnim in urbanim še vedno obstaja. Kljub vse večjemu prepletanju, zmanjševanju razlik in brisanju meja med mestom in podeželjem je še vedno mogoče prepoznati dva življenjska vzorca.

Pri analiziranju vloge prostora na vrednotno usmerjenost, vernost, prenos običajev in negovanje kulturne tradicije, socializacijo otrok, način komunikacije, rodnostno vedenje, volilno vedenje, spolne vloge ter ugotavljanje strahu pred kriminaliteto sva razčlenila slovensko podeželje in urbana območja.

S procesom suburbanizacije narašča mestno prebivalstvo in podeželska naselja se preoblikujejo v mesta, oziroma se širi mestni način življenja na podeželju. Pri tem predmestne skupnosti večinoma prevzemajo značilnosti mestnih skupnosti.

DRUŽBENA ODGOVORNOST

Opozoriti želiva na nadaljnjo koncentracijo prebivalcev v urbaniziranem delu države, torej v mestih, in na praznjenje na podeželju. S tem želiva prispevati k iskanju odgovorov na to vprašanje. Za podeželje to pomeni zmanjšanje števila delovno sposobnih ljudi, kar predstavlja manjše možnosti za gospodarski razvoj. V ruralnih območjih Slovenije živi predvsem starejše prebivalstvo. Spremembe v starostni strukturi delovno aktivnega prebivalstva kažejo na korelacijo z razvojem podeželja. Tudi izobrazbena struktura kaže na preseljevanje izobraženih mladih s podeželja v urbana središča, saj le ti na demografsko ogroženih območjih nimajo možnosti za samoizpolnitev in občutek varnosti.

S to nalogo želiva v širši prostor prenesti sporočilo naj se državna politika usmeri v podporo in karierno orientacijo mladih talentiranih ljudi, ki bi bili sposobni ustvarjati visokokakovostne produkte na podeželju. Potrebno bi jim bilo bolj prisluhniti in jih spodbujati. Srečujejo se s številnimi težavami, kot so vremenske razmere, težko dostopna in draga zemljišča ter nizke odkupne cene. Danes iz ukrepov dohodkovne podpore EU prejemajo dodatno pomoč v obliki plačila za mlade kmete, vendar marsikje to ne zadostuje. Dosedanje javne politike v povezavi s podeželjem so bile neskladne, saj jim je primanjkovalo skupne vizije. Potrebno bi bilo doseči, da mladi ljudje ostajajo na kmetijah in zaslužijo dovolj za dostojno življenje. Trend odseljevanja

s podeželja bi bilo potrebno obrniti z zagotavljanjem delovnih mest, z ustrezno infrastrukturo, s sodobnimi tehnologijami trajnostnega kmetijstva. Znati bi bilo potrebno izkoristiti obstoječe prednosti Slovenije – kakovostno hrano in razmeroma ohranjeno naravo. Tako bi se s tradicionalno kmetijsko rabo ohranila kulturna krajina.

5. LITERATURA

5.1 KNJIŽNI VIRI

Barle-Lakota, A. idr. (2004). *Učbenik za 280-urni predmet sociologije v 4. letniku gimnazijskega izobraževanja*. Ljubljana: DZS.

Berry, B.J.L. (1980). *Urbanisation and counterurbanisation in the United States. Annals of the American Academy of Political and Social Science* 451, str. 13-20.

Bogataj, J. idr. (2005). *Nesnovna kulturna dediščina*. Ljubljana: Zavod za varstvo kulturne dediščine.

Feyrer, J. (2007). *Demographics and productivity. The Review of Economics and Statistics*, 89 (1), str. 100–109.

Ferlež, J. (2001). *Mariborska dvorišča*. Maribor: Mladinski kulturni center.

Flere, S. In Kerševan, M. (1995). *Religija in (sodobna) družba. Uvod v sociologijo religije*. Ljubljana: ZPS.

Haralambos, M. In Holborn, M. (1999). *Sociologija. Teme in pogledi*. Ljubljana: DZS.

Hočevar M., Uršič, M. (2007). *Protiurbanost kot način življenja*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

Hopkins, P. E. (2010). *Young People, Place and Identity*. London: Routledge.

Kladnik, D., Ravbar, M. (2003). *Členitev slovenskega podeželja*. Ljubljana: Založba ZRC SAZU.

Jogan, M. (2001). *Seksizem v vsakdanjem življenju*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

- Kos, D. (2007). *Neurbana nacija*. V: Čerpes Ilka in Miha Dešman (ur.), *O urbanizmu: Kaj se dogaja s sodobnim mestom?*, 137–163. Ljubljana: Krtina.
- Meško, G. (1999). *Strah pred kriminaliteto – perspektive in dileme*. *Socialna pedagogika*, 3(2), 99-108.
- Meško, G. (2006). *Kriminologija*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Mlinar, Z. (1971). *Uvod v ruralno sociologijo*. Maribor: Višja agronomska šola Maribor.
- Moore S. (1991). *Sociologija (ključni pojmi in dejstva)*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Nagode, M., Dremelj, P. in Hlebec, V. (2006). *Ponudniki socialne opore starostnikom v ruralnem in urbanem okolju*. *Teorija in praksa* 43 (5-6): 814-827.
- Novak, M. (1991). *Zamudniški vzorci industrializacije*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Pain, R. (2000). *Place, social relations and the fear of crime: a review*. *Progress in Human Geography*, 24(3), 365-387.
- Počkar, M. In dr. (2011). *Uvod v sociologijo*. Ljubljana: DZS.
- Renner, T. In dr. (1995). *Družine. Različne – enakopravne*. Ljubljana: Vitrum.
- Renner, T. In dr. (2006). *Družine in družinsko življenje v Sloveniji*. Koper: Annales.
- Repič, J., Hudales, J. (2012). *Antropološki vidiki načinov življenja v mestih*. Ljubljana: Znanstvena založba.
- Sadar Černigoj, N. (1991). *Moški in ženske v prostem času*. Ljubljana: ZPS.
- Švab A. (2001). *Družina: od modernosti k postmodernosti*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Ule, M., Renner T., Žakelj T., Kuhar M. in Hlebec V. (2003). *Tipi družin in socialne mreže*. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve RS.

Vertot, N. (2008). *Prebivalstvo Slovenije se stara - potrebno je med- generacijsko sožitje*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

5.2 SPLETNI VIRI

Century 21: *Je bolje živeti v mestu ali na podeželju?* (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: <https://c21.si/blog/podrobnosti/Je-bolje-ziveti-v-mestu-ali-na-podezelju.html>.

Derbuc S. (2011). *Vpliv strahu pred kriminaliteto na vsakdanje življenje v urbanem okolju in na podeželju*. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: <https://dk.um.si/Dokument.php?id=22843>.

Education and Migration – Sociologyguide.com. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: <https://www.sociologyguide.com/migration/education-and-migration.php>.

Gujtman, Z. (2020). *Kriminaliteta in policijsko delo v skupnosti v občini Kamnik*, str. 14-17. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: <https://dk.um.si/Dokument.php?id=143487>.

Inštitut za politike prostora. *Suburbanizacija*. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: <https://ipop.si/urejanje-prostora/izrazje/suburbanizacija/>.

Inštitut za politike prostora. (2019). *Urbano območje*. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: <https://ipop.si/urejanje-prostora/izrazje/urbano-obmocje/>.

Mesta in urbana območja v Sloveniji. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: <https://www.gov.si/teme/mesta-in-urbana-obmocja-v-sloveniji/>.

Petrovec, D. (2003). *Mediji in nasilje: Obseg in vplivi nasilja v medijih v Sloveniji*. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: <http://mediawatch.mirovni-institut.si/edicija/seznam/13/mediawatch13.pdf>.

Promess: *Življenje na podeželju - prednosti in slabosti*. Prednosti in slabosti življenja "na podeželju". (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: <https://promess.ru/sl/zhizn-v-derevne---plyusy-i-minusy-plyusy-i-minusy-zhizni-v-derevne.html>.

Ravbar, M. (1989): *Novejši tokovi urbanizacije v Sloveniji*, str. 218-225. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-Q8FUQEHZ/9a5658af-dd7d-488e-8197-0eea0ef32880/PDF>.

Ravbar, M.: *Socialno geografski dejavniki suburbanizacije v Sloveniji*. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: https://giam.zrc-sazu.si/sites/default/files/gs_clanki/GS_2301_109-124.pdf.

Stewart, K., Cantora, A. (2015). Urban Crime. V W. G. Jennings (ur.), *The Encyclopedia of Crime and Punishment* (str. 1-3). New York: John Wiley & Sons, Inc. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: https://www.researchgate.net/publication/314353341_Urban_Crime.

SURS (2019): *Selitveno gibanje, Slovenija, 2019*. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8929>.

Tiran J. (2015): *Urbano proti ruralnemu: (Nov) razcep v slovenskem političnem prostoru*. Teorija in praksa let. 52 1-2/2015. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: http://dk.fdv.uni-lj.si/db/pdfs/TiP2015_1-2_Tiran.pdf.

Thpanorama. *5 prednosti bivanja na podežju*. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: <https://sl.thpanorama.com/articles/cultura-general/5-ventajas-de-vivir-en-el-campo.html>.

UMAR (2016). *Demografske spremembe ter njihove ekonomske in socialne posledice*. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/kratke_analize/Demografske_spremembe_UMAR.pdf.

Ušaj P. (2018). *Izseljevanje (mladih) Slovencev*. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: <http://sgv.splet.arnes.si/files/2018/06/IZSELJEVANJE-mladih-Slovencev-Polona-Ušaj.pdf>.

Vodušek A. (2004). *Slovensko podeželje na poti v EU*. Diplomsko delo, Zg. Gorica: Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: <http://www.lg33k.com/Predogled/2731>.

Zalar K. (2017). *Vpliv uporabe mobilnih aplikacij na kakovost življenja mladih v Sloveniji: primer Facebook - razlikovanje ruralno/urbano*. Diplomsko delo, Ljubljana. Fakulteta za družbene vede. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska_dela_1/pdfs/mb11_zalar-klavdija.pdf

Warbletoncouncil: *10 Prednosti in slabosti življenja v mestu*. (Elektronski vir). Dostopno na URL naslovu: <https://sl.warbletoncouncil.org/ventajas-desventajas-vivir-ciudad-9888>.

Wirth L. (1938). *Urbanism as a Way of Life* American Journal of Sociology Vol. 44, No. 1 (Jul., 1938), pp. 1-24 (24 pages) Published By: The University of Chicago Press. (Elektronski vir). Dostopno prek : <https://www.jstor.org/stable/2768119> . Dostopno na URL naslovu: <https://www.journals.uchicago.edu/doi/abs/10.1086/217913>.

6. PRILOGE

PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK

Pozdravljen/-a! Sva Žiga Kozel in Nuša Wolf, dijaka drugega letnika in okviru natečaja Mladi za napredek Maribora želiva raziskati sociološke vidike načinov življenja v mestih in na podeželju. Prosiva, da prispevate k podrobnejšim ugotovitvam z iskrenimi odgovori. Vprašalnik je anonimen in podatki bodo uporabljeni izključno za raziskovalno nalogo. Hvala vam za vašo pomoč!

V katero starostno skupino spadate?

- a) Do 19 let
- b) 20 – 39
- c) 40 – 59
- d) 60 ali več

Spol: M Ž

Kakšna je vaša najvišja dosežena formalna izobrazba?

- a) Nedokončana osnovna šola
- b) Osnovna šola
- c) Poklicna šola
- d) Srednja šola / gimnazija
- e) Višja šola
- f) Visoka šola / univerza
- g) Magisterij / doktorat

Tip naselja, v katerem živite:

- a) Mestno naselja
- b) Vaško naselje

1. Koliko imate sorojencev? Možen je samo en odgovor.

- a) Sem edinec
- b) Enega
- c) Dva
- d) Tri ali več

2. Katera hišna opravila opravljate?

- a) Kuham
- b) Čistim stanovanje
- c) Pomivam posodo
- d) Kosim travo in urejam okolico hiše
- e) Čistim avto
- f) Opravljam hišna popravila
- g) Drugo: _____

3. Kako pogosto obiskujete cerkvene obrede? Možen je samo en odgovor.

- a) nikoli
- b) enkrat letno
- c) enkrat mesečno
- d) enkrat tedensko

e) večkrat tedensko

4. Kako preživljate prosti čas?

- a) Družim se s prijatelji
- b) Več časa namenim uporabi mobilnih aplikacij kot gibanju
- c) Udeležujem se gasilskih vaj in srečanj
- d) Obiskujem gledališče
- e) Sodelujem pri načrtovanju praznovanja raznih običajev, šeg in navad
- f) Drugo: _____

5. Si prizadevate za ohranjanje običajev in kulturne tradicije v svojem kraju? Možen je samo en odgovor.

- a) Da
- b) Ne
- c) Ne vem.

6. V primeru, če ste polnoletni. Ali se redno udeležujete volitev? Možen je samo en odgovor.

- a) Da
- b) Ne

7. Kakšna je vaša politična usmerjenost? Katera politika vam je bližje? Možen je samo en odgovor.

- a) Liberalna politika, ki poudarja individualnost, svobodo, moč trga, človekove pravice.
- b) Konzervativna politika z verskimi vrednotami
- c) Ne vem

8. Menite, da v Sloveniji obstaja konflikt med mestom in podeželjem, ki se v precejšnji meri udejanja tudi v politični sferi? Možen je samo en odgovor.

- a) Da
- b) Ne
- c) Ne vem

9. Kako pogosto uporabljate socialne medije (npr. Facebook, Instagram)? Možen je samo en odgovor.

- a) Ne uporabljam socialnih omrežji
- b) Manj kot eno uro na dan
- c) Do 3 ure na dan
- d) Več kot 5 ur na dan

10. V spodnji tabeli s križcem označite, katero vrsto komunikacije večkrat izberete, če se želite pogovoriti o osebni stvari (globji pogovor, ki vključuje in vzbuja močnejša čustva, npr. prepir s prijateljem ali partnerjem, večje težave v šoli ali službi, večje težave z zdravjem itd.). Možen je samo en odgovor.

		Facebook, Instagram	Osebno	Drugo (telefonski klic, SMS, ipd.)
1	S prijateljem			
2	Z družinskim članom			
3	S sošolcem/sodelavcem			

11. V spodnji tabeli vrednotne orientacije s križcem označite, v kolikšni meri veljajo za vas. Ni pomembno (1), delno pomembno (2) ali popolnoma pomembno (3). Možen je samo en odgovor.

	1	2	3
Resnično prijateljstvo			
Svet lepega, narava, umetnost			
Zdravje			
Red in stabilnost v družbi			
Konzervativna politika brez večjih sprememb			
Liberalna politika, ki poudarja individualnost, svobodo, moč trga, človekove pravice			
Svoboda delovanja in mišljenja			
Visoka rodnost, veliko število otrok			
Varnost brez kriminala			
Vzdrževanje tradicionalnih vrednot in običajev			
Družinsko življenje			
Varovanje narave			
Uspeh v šoli ali poklicu			

12. Kako varno se počutite v svojem domačem okolju? Možen je samo en odgovor.

- Zelo varno
- Precej varno
- Ne morem se odločiti
- Ogroženo
- Zelo ogroženo

14. Če ste pri prejšnjem vprašanju odgovorili, da se v svojem domačem kraju počutite ogroženo, zakaj se počutite tako?

- Ker je moj kraj v medijih pogosto omenjen kot nevaren kraj
- Zaradi ljudi, ki tu živijo
- Ker se okoli mene velikokrat dogajajo kazniva dejanja
- Ker sem boječe narave
- Ker sem že bil žrtev kaznivega dejanja

15. Ali okolje, v katerem živite vpliva na to, da vas je strah pred kriminalom? Možen je samo en odgovor.

- Da
- Včasih
- Ne

Svoj odgovor, prosim, utemeljite: _____

PRILOGA 2: VPRAŠANJA ZA INTERVJU (dr. Simona Klaus)

1. Z avtoricama Barbaro Turk Niskač in Sašo Starec ste soavtorica prispevka Urbano življenje ob kmetijah ali ruralno življenje ob stolpnica? : dilema jasne ločnice med urbanim *in ruralnim*. Raziskovali ste odnos med mestom in podeželjem, način življenja, suburbanizacijo ter prehajanje med ruralnim in urbanim prostorom. Najprej naju zanima, ali se meje med njima zabrisujejo in ali je razlika vse manj opazna?
2. Svoje otroštvo ste preživeli na Blokah, nato ste odšli na gimnazijo v Ljubljano. Poznate oba načina življenja, poznate razlike med urbanim in ruralnim. Se vam zdi, da so prebivalci mesta drugačni od ljudi na podeželju?
3. Kljub temu, da je jasno mejo med podeželjem in mestom težko določiti, kakšne so po vašem mnenju ključne razlike v načinu življenja?
4. Zanima naju vaš pogled na idejo mesta oz. na urbani etos prostora – ali je tamkajšnje vsakodnevno življenje ljudi, njihovi medsebojni odnosi, njihove vrednote in prakse drugačno od ruralnega prostora?
5. Kakšen je prenos navad, običajev, verovanj, prepričanj in vrednot na podeželju v primerjavi z mestom?
6. Kako se razlikujejo načini komunikacije v urbanem in ruralnem prostoru? Je za mlade iz ruralnih področij bolj značilna neposredna, osebna komunikacija kot za mlade iz urbanih področij?
7. Raziskujete tudi ponotranjenje norm in vrednot v procesu socializacije in vplive okolja, iz katerega izvira. Mislite, da nas okolje zelo zaznamuje oz. kako se po vašem mnenju razlikuje socializacija v urbanem in ruralnem okolju?
8. Opažate, da je stopnja izobrazbe, ki jo posameznik pridobi, odvisna tudi od tega ali se rodi v urbanem ali ruralnem okolju?
9. Kaj mislite o preseljevanju izobrazjenih mladih iz podeželja v urbana središča znotraj države? Se nam s praznjenjem podeželja dogaja beg možganov?
10. Menite, da okolje, v katerem živimo, vpliva tudi na strah pred kriminaliteto?
11. Se vam zdi, da se razlikuje rodnostno vedenje v urbanem in ruralnem okolju? Imajo ljudje iz podeželja večje število otrok?
12. Od nekdaj ste se zanimali za folkloristiko in za pripovedno izročilo, kot so miti, pravljice, pripovedke, pregovori in šale. Ali je po vašem mnenju prizadevanje za prenos običajev in negovanje kulturne tradicije na Slovenskem dovolj močno? Je to prizadevanje večje v ruralnem okolju?
13. Menite, da v Sloveniji obstaja konflikt med mestom in podeželjem, ki se v precejšnji meri udejanja tudi v politični sferi?

PRILOGA 3: VPRAŠANJA ZA INTERVJU (duhovnik – mesto/vas)

1. Kako poteka vaš dan v tednu?
2. Koliko prostega časa imate? Kaj počnete v svojem prostem času?
3. Kako pomembna se vam zdi slovenska kultura, prenos običajev in kulturnih tradicij?
4. Kako vi pripomorete k ohranjanju kulture, običajev ter kulturnih tradicij?
5. Katere vrednote so vam pomembne?
6. Se vam zdi, da je danes veliko več nevernikov oz. ateistov? Zakaj?
7. Ali udeležba ljudi pri obiskovanju cerkvenih obredov upada? Kakšni so po vašem mnenju vzroki za to?
8. Kakšno vlogo in pomen ima vera za vas?
9. Kakšne starostne skupine ljudi prevladujejo pri obredih?
10. Koliko otrok danes nadaljuje obiskovanje maše po opravljeni birmi?
11. Se vam zdi, da število otrok v vašem kraju upada ali narašča? Kako si to razlagate?
12. Kako priljubljen je danes oratorij pri otrocih?
13. Morda pri verskih obredih opazite tudi ljudi iz drugih krajev, morda celo iz mesta? Če da, potem je to le ob posebnih priložnostih in praznikih, ali redno?
14. Zanima me občutek varnosti v vašem kraju. Se počutite varno, ko se sami sprehajate po vasi?
15. So se zgodila kakršnakoli kazniva dejanja v vašem kraju?

PRILOGA 4: VPRAŠANJA ZA INTERVJU (kraj bivanja: mesto)

1. Kako poteka vaš dan v tednu?
2. Koliko prostega časa imate? Kaj počnete v svojem prostem času?
3. Kako pomembna se vam zdi slovenska kultura, prenos običajev in kulturnih tradicij?
4. Kako vi pripomorete k ohranjanju kulture, običajev ter kulturnih tradicij?
5. Danes poznamo veliko različnih društev, ki pripomorejo k ohranjanju običajev in kulturnih tradicij. Poznate kakšno društvo v mestu?
6. Vsakemu posamezniku so določene vrednote pomembnejše od drugih. Katere so najbolj in najmanj pomembne za vas in zakaj?
7. Menite, da je skrb za družino, vzgojo otrok in izkazovanje čustev bolj naloga/vloga ženske kot moškega?
8. Ali naj si partnerja enakopravno delita delo v družini in se podpirata v svojih poklicnih karierah?
9. Mislite, da okolje v katerem otrok odrasča, vpliva na njegov pogled na svet? Menite, da so mladi iz mesta drugačni kot mladi iz podeželja?
10. Kaj menite, da je pri vzgoji pomembno?
11. Se vam zdi, da število otrok v vaši okolici upada ali narašča? Kako si to razlagate?

12. Kakšno vlogo in pomen ima vera za vas?
13. Vam je bližje konzervativna politika z verskimi vrednotami ali bolj liberalna politika, ki poudarja individualnost, svobodo, moč trga, človekove pravice?
14. Kakšen mobilni telefon uporabljate: večnamenski mobilni telefon, ki omogoča uporabo aplikacij, slikanje, snemanje ali običajni telefon?
15. Uporabljate socialna omrežja ali raje osebni stik in komunikacijo?
16. Ste bili v zadnjih letih žrtev kakršnegakoli kaznivega dejanja?
17. Se počutite varno, ko se sami sprehajate po mestu ali soseski?

PRILOGA 5: VPRAŠANJA ZA INTERVJU (kraj bivanja: podeželje)

1. Kako poteka vaš dan v tednu?
2. Koliko prostega časa imate? Kaj počnete v svojem prostem času?
3. Kako pomembna se vam zdi slovenska kultura, prenos običajev in kulturnih tradicij?
4. Kako vi pripomorete k ohranjanju kulture, običajev ter kulturnih tradicij?
5. Danes poznamo veliko različnih društev, ki pripomorejo k ohranjanju običajev in kulturnih tradicij. Poznate kakšno društvo v mestu?
6. Vsakemu posamezniku so določene vrednote pomembnejše od drugih. Katere so najbolj in najmanj pomembne za vas in zakaj?
7. Menite, da je skrb za družino, vzgojo otrok in izkazovanje čustev bolj naloga/vloga ženske kot moškega?
8. Ali naj si partnerja enakopravno delita delo v družini in se podpirata v svojih poklicnih karierah?
9. Mislite, da okolje v katerem otrok odrasča, vpliva na njegov pogled na svet? Menite, da so mladi iz mesta drugačni kot mladi iz podeželja?
10. Kaj menite, da je pri vzgoji pomembno?
11. Se vam zdi, da število otrok v vašem kraju upada ali narašča? Kako si to razlagate?
12. Kakšno vlogo in pomen ima vera za vas?
13. Vam je bližje konzervativna politika z verskimi vrednotami ali bolj liberalna politika, ki poudarja individualnost, svobodo, moč trga, človekove pravice?
14. Kakšen mobilni telefon uporabljate: večnamenski mobilni telefon, ki omogoča uporabo aplikacij, slikanje, snemanje ali običajni telefon?
15. Uporabljate socialna omrežja ali raje osebni stik in komunikacijo?
16. Ste bili v zadnjih letih žrtev kakršnegakoli kaznivega dejanja?
17. Se počutite varno, ko se sami sprehajate po vasi?

PRILOGA 6: VPRAŠANJA ZA INTERVJU (Članica društva podeželskih žena Gornja Radgona)

1. Vemo da se je vaše društvo skozi čas spreminjalo. Je število članic naraščalo/padalo in koliko članov štejete trenutno?
2. Kako dolga je tradicija vašega delovanja?
3. Katera starostna skupina prevladuje?
4. Katero stopnjo izobrazbe ima večina članic?
5. Ali v vašem društvu prevladujejo članice iz podeželja ali mesta?
6. Kako pomembna se vam zdi slovenska kultura, prenos običajev in kulturnih tradicij?
7. Kako vi pripomorete k ohranjanju kulture, običajev ter kulturnih tradicij?
8. Danes poznamo veliko različnih društev, ki pripomorejo k ohranjanju običajev in kulturnih tradicij. Menite, da danes popularnost teh društev upada ali narašča? Zakaj menite, da je tako?
9. Vsakemu posamezniku so določene vrednote pomembnejše od drugih. Katere so najbolj in najmanj pomembne za vas in zakaj?
10. Menite, da je skrb za družino, vzgojo otrok in izkazovanje čustev bolj naloga/vloga ženske kot moškega?
11. Ali naj si partnerja enakopravno delita delo v družini in se podpirata v svojih poklicnih karierah?
12. Mislite, da okolje v katerem otrok odrašča, vpliva na njegov pogled na svet? Menite, da so mladi iz mesta drugačni kot mladi iz podeželja?
13. Kaj menite, da je pri vzgoji pomembno?
14. Kakšno vlogo in pomen ima vera za vas?
15. Kakšen mobilni telefon uporabljate: večnamenski mobilni telefon, ki omogoča uporabo aplikacij, slikanje, snemanje ali običajni telefon?
16. Uporabljate socialna omrežja ali raje osebni stik in komunikacijo?
17. Ste bili v zadnjih letih žrtev kakršnegakoli kaznivega dejanja?
18. Se počutite varno, ko se sami sprehajate po vasi?